

Ponedjeljak, 6. jun 2005.
Svedok Obrad Stevanović
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.04 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs (Nice), izvolite, nastavite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala, časni Sude. Gospodine Stevanović, prošle nedelje ste videli neke dokumente i fotografije kako biste preispitali situaciju u vezi sa nekim stvarima. Kada je reč o dokumentima koji pokazuju prisutnost MUP-a, odnosno, "Škorpiona" u području Srebrenice i Jahorine u vreme srebreničkog masakra, kakva je situacija?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da li treba da odgovorim na moju preuzetu obavezu u vezi sa proverom određenih podataka?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste vi sada u situaciji da prihvatite da su ti dokumenti ono šta oni pokazuju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: A ne, ja nisam u situaciji da prihvatim da ti dokumenti pokazuju da su pripadnici one grupe koje smo videli na onom snimku u to vreme pripadali Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Idemo onda redom. Ostavimo sada na trenutak po strani video snimak. Molim vas da se usred-

sredite na dokumente koje ste osporili, dokumente koji pokazuju prisutnost MUP-a, odnosno "Škorpiona" u području Srebrenice i Jahorine. Da li ste sada u stanju da prihvatite da su to originalni dokumenti i da li ih, dakle, prihvatate?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Morate mi reći na koje dokumente mislite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko sam ja shvatio, vama je Pretresno veće dalo te dokumente. Ja sam to proverio prošle nedelje i koliko sam shvatio, vi ste dobili kopije tih dokumenata. Da li se sećate koji su to dokumenti?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, sada mi je jasno, naravno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Jeste li uspeli da proverite te dokumente?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam poslednjeg dana svedočenja ostvario kontakt sa određenim licima u Ministarstvu unutrašnjih poslova. Tog dana sam im poslao faksom dokumenta koja sam preuzeo i imam informaciju od juče da ću u toku današnjeg dana dobiti određenu informaciju po tri pisana dokumenta koja sam poslao. Verujem da je i Sudu i vama poznato da se u vezi sa snimkom i u vezi sa licima prikazanim na grafoskopu, tamo preduzete ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavimo se na trenutak. Vratićemose na to. Želim da idemo redom, kako bismo mogli da organizujemo naš današnji postupak i čujemo kakav je odgovor vaše Vlade u vezi sa tri dokumenta koja ste im vi poslali, a koji, po svemu sudeći, otkrivaju prisutnost MUP-a, odnosno "Škorpiona" u području Srebrenice u julu 1995. godine.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne sporim, gospodine tužioče, prisustvo "Škorpiona" koje ste prikazali u Srebrenici. Ja samo sporim, sa sigurnošću sporim, da su oni pripadali Resoru javne bezbednosti, a da li su pripadali nekom drugom resoru iz sastava ministarstva, rekao sam da o tome nemam ama baš nikakva saznanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Zadržimo se još na tim dokumentima. Još ne govorimo o video snimcima. Da li je vaš odgovor taj da vi ne dovodite u pitanje prisustvo "Škorpiona" u Srebrenici i recite nam da li je to isto ono šta ste vi i prošle nedelje govorili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne dovodim u pitanje prisutnost onih lica sa snimka na onom mestu na kom smo videli, ali ja nisam video, niti imam bilo koji dokaz da je reč ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Oprostite, gospodine Stevanoviću, ukoliko moja pitanja nisu dovoljno jasna. Međutim, ja želim da vas zadržim na temi o kojoj želim da govorimo. Molim vas lepo, pre nego što ste videli video snimak, ja sam vam postavljao pitanja o dokumentima, dokumentima koja pokazuju prisustvo "Škorpiona" ili MUP-a u Srebrenici. Vi ste te dokumente osporili i osim ako se ja svega potpuno pogrešno ne sećam, vi niste prihvatili na osnovu tih dokumenata da su "Škorpioni" bili tamo prisutni. Jeste li u međuvremenu promenili mišljenje i ako jeste, zašto?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam ni u kome smislu promenio mišljenje u vezi sa činjenicom da su "Škorpioni", po vašem iskazu, pripadali Ministarstvu unutrašnjih poslova. U tom smislu ni na koji način nisam promenio svoje mišljenje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja mislim da ste vi znali šta ja od vas želim da čujem. Jeste li promenili vaš stav o tome da li su "Škorpioni" bili prisutni u Srebrenici u julu 1995. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja ponovo ponavljam, ne isključujem mogućnost da u pripadnici te grupe bili tamo, ali isključujem mogućnost da su na bilo koji način pripadali Resoru javne bezbednosti Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na to ćemo kasnije da se vratimo. Idemo sada na sledeću temu, na video snimak. Možda svi u Sudu to već znaju, međutim, za potrebe zapisnika možda bi bilo dobro da ja nešto objasnim, a vi ćete to onda da potvrdite. Nakon što su kraći

inserti iz video snimka pokazani ovde u sudnici i nakon što sam ja od vas zatražio da identifikujete ljude koji su tamo pokazani, izgleda da je ta ista traka u celini, odnosno u dužoj verziji prikazana na televiziji u Srbiji. Da li je to tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, znam da su snimci prikazani, ali ne znam u kojoj verziji i kom obimu. Ja sam imao mišljenje da je prikazano ono šta je i ovde prikazano.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I kao rezultat emitovanja tog snimka u Beogradu, a snimak je, dakle, emitovala neka institucija koja nema nikakve veze sa Tužilaštvom ovoga Suda, identifikovane su žrtve i uhapšeni su navodni počinioci, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja imam takve informacije iz sredstava informisanja na srpskom jeziku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Uhapšeno je otprilike 10 ljudi u roku od nekoliko sati. Mislim da su njih četvorica zadržani u pritvoru.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja imam saznanja o prvom delu vaše konstatacije, da je uhapšeno osam do 10 navodno pripadnika te jedinice koja se videla na snimku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pomozite mi sada kao bivši aktivni policajac, a i sada zaposleni u MUP-u, da li znate kako je bilo moguće da ti ljudi, za koje vi kažete da nemaju nikakve veze sa MUP-om, budu uhapšeni u roku od nekoliko sati od emitovanja snimka?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, teško je odgovoriti na to pitanje, ali ja sam zaista dugo razmišljao o svemu šta se ovde desilo i sasvim je sigurno da i u vreme kada sam ja bio aktivni pomoćnik ministra unutrašnjih poslova, da smo takav snimak imali, preduzeli bismo hitne i urgentne mere da se ta lica pronađu i da se uhapsu i ja verujem da je Ministarstvo unutrašnjih poslova, polazeći od snimka, a verovatno i ranije imajući neka saznanja, reagovala tako hitno i urgentno. I to je sasvim normalno da se tako reaguje u takvom slučaju. Naravno, pitanje je samo da li su rezultati dovoljno dobri, a ja mislim da u ovom trenutku jesu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li sada prihvatate da je video snimak čije smo inserte videli prošle nedelje i iz koga ste dobili fotografije i imena, da taj video snimak prikazuje grupu poznatu pod nazivom “Škorpioni”, kako ubijaju ljude koji su dovedeni iz Srebrenice?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja nisam imao razloga da sumnjam u ono šta ste rekli i ono šta ste prikazali. Ja, naravno, nisam zaista video tamo obeležja i natpise po kojima bih mogao da tvrdim da su to, da je to ta grupa, ali ja verujem u to šta ste rekli i u to šta ste prikazali. Ali samo i dalje tvrdim da oni nikako nisu pripadali Ministarstvu unutrašnjih poslova, odnosno, konkretnije, Resoru javne bezbednosti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Budući da ste dobili fotografije sa video snimka i imena koja se povezuju sa tim licima, jeste li uspeli da se raspitate kako biste mogli da nam kažete da li su imena koja ste dobili, imena sa snimka, tada bili pripadnici MUP-a?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Imena i fotografije sa snimka ipak nisam poslao u Beograd zato što, pre nego što sam odlučio da ih pošaljem, imao sam informaciju da je grupa pohapšena i moje interesovanje u vezi sa grupom, uprkos preuzetoj obavezi, ne bi bilo profesionalno korektno, jer bi na određen način mogao da utičem na postupke u vezi sa istragom. Pretpostavljam da ćete tu informaciju od ministarstva jednostavno dobiti. Odlučio sam se da tri dokumenta, tekstualana, na kojima se nalazi 11 imena o kojima smo pričali, pošaljem i u toku današnjeg dana očekujem informaciju o onome kakvi su rezultati provere do danas. I u bilo kom trenutku kad dobijem bilo kavu informaciju, dostaviću je Sekretarijatu (Registry), odnosno osobama Suda koje komuniciraju sa mnom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Okrenimo se sada vašoj tvrdnji da “Škorpioni” nisu bili podređeni MUP-u. Pogledajte, molim vas, tabulator 151 u fascikli broj 4. Ovo je dokument za koji imamo prevod. Da podsetim Sud, ako svedok pogleda original, a mi ćemo da

gledamo engleski prevod, videćete da se ovo odnosi na jedan zločin koji je prijavio radnik OUP-a Podujevo (Podujeve). OUP je još uvek deo MUP-a, gospodine Stevanović, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je deo Sekretarijata unutrašnjih poslova u Prištini (Prishtine), a, naravno i Ministarstva unutrašnjih poslova.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Dakle, taj čovek je prijavio pronalaženje nekoliko leševa u Ulici Rahmana Morine (Rruga e Rahman Morines). Izvršen je uviđaj, pronađeno je 19 leševa, od toga osam dečijih, šest ženskih i tako dalje i, zatim, pri dnu dokumenta stoji da je u vezi sa ovim događajem podneta krivična prijava protiv poznatih izvršilaca, Cvijetan Saše i Demirović Dejana, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to sam ja već rekao u dosadašnjem ispitivanju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I za njih se pokazalo da su pripadnici rezervnog sastava MUP-a Republike Srbije, konkretnije Specijalne antiterorističke jedinice i to nema nikakve sumnje da je to jedinica koja se nalazila u vašem resoru policije. To ste nam potvrdili prošle nedelje.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je jedinica koja se nalazila u Resoru javne bezbednosti. U nekom periodu je bila i van resora, ali mislim da je u tom periodu bila u sastavu resora.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo trenutak, molim. Ova dvojica ljudi su na kraju krivično gonjeni, a nešto kasnije ćemo se pozabaviti sveukupnom statistikom krivičnih gonjenja. Sada se bavimo ovim dokumentom samo zbog njegove veze sa "Škorpionima".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam takođe, juče, čitajući štampu, čuo da ovi ljudi koji su uhapšeni i protiv kojih je podneta krivična prijava, imaju neku vezu sa "Škorpionima".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koji su to ljudi uhapšeni?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ova dvojica protiv kojih je podneta krivična prijava, koji su ranije uhapšeni. Dakle, čuo sam da ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi znate nešto više od mene, gospodine Stevanoviću, zato što vi sada znate da je vaša tvrdnja o tome da "Škorpioni" nisu bili potčinjeni MUP-u Srbije neiskrena. I vi sada počinjete da iznosite svoju odbranu za ono šta znate da sledi.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zašto ste onda odjednom ... Šta ste vi učinili preko vikenda, recite nam, što je naglo skrenulo vašu pažnju na činjenicu da su ova dvojica ljudi, Cvijetan i njegov kolega, bili očigledno potčinjeni MUP-u preko Specijalne antiterorističke jedinice i bili povezani sa "Škorpionima"? Kako ste vi to shvatili tokom vikenda?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, to je vrlo jednostavno. Čitao sam novine, imam ih u svojoj sobi. Mogu da ih donesem ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koji dokumenti?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da ... A nisam čitao nikakve dokumente.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koje to novine ili dokumenti pokazuju da su Cvjetan i njegov kolega bili pripadnici "Škorpiona"? Videli smo iz ovih dokumenata da su bili pripadnici rezervnog sastava Specijalne antiterorističke jedinice, ali gde stoji da su oni bili "Škorpioni"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, to hoću upravo da vam objasnim. Ja sam vrlo jasno rekao da sam iz sredstava informisanja saznao da ovi ljudi imaju neku vezu sa "Škorpionima". Ali, naravno, nisam objasnio ostale stvari. Morate me pitati ili ću odgovarati opširnije. Dakle, samo sam došao do informacije da imaju vezu. Ja tu informaciju u ovom trenutku ne mogu ni da potvrdim, ni da demantujem, ali i dalje stojim pri ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja vas moram navesti da nam pomognete koliko god možete. Idemo sada logičnim redosledom. Znači, rekli

ste da ste primili informaciju. Želeo bih da nam precizno kažete kako ste tu informaciju primili tokom vikenda? Ko vam je rekao da su ti ljudi bili pripadnici "Škorpiona"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mogu jedino da vam donesem novine koje sam čitao. Reč je o "Vestima", "Novostima", gde se sporadično spominje da su ova dva čoveka protiv kojih je podneta krivična prijava, pripadali "Škorpionima". Ja tvrdim i dalje sve šta sam rekao. Dakle, ova dva čoveka su pripadala rezervnom sastavu Specijalne antiterorističke jedinice i nisu mogli pripadati nikakvoj paravojnoj grupi. Oni su samo, kao pojedinci, pripadnici rezervnog sastava te jedinice, a moguće je ...

SUDIJA ROBINSON: Generale, kog datuma su objavljeni ti izveštaji koje ste pročitali? Kog dana su izašle te novine?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Te novine su od juče ili od prekjuče, dakle novine na srpskom jeziku prenose komentare povodom događaja koji smo videli na snimku i u vezi sa tim događajima, dovode tu grupu u vezu sa ovim krivičnim delom o kojem imamo predmet ovde u ovom tabulatoru.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najš.

TUŽILAC NAJŠ – PITANJE: Ja u ovom trenutku nisam u stanju da bilo prihvatim, bilo odbacim, iako ću, naravno, to proveriti, tvrdnju o tome da li su novine tokom ovog vikenda pisale i o suđenju Cvjetanu i njegovom kolegi i da li su pokazali da se radi o "Škorpionima". Međutim, sada ćemo da pogledamo dva kratka dokumenta, sačinjena u vreme njihovog suđenja, a o suđenju njima. Evo jedan članak iz "Vremena", 25. decembar 2003. godine. Imamo dva pasusa koja su prevedena. Prvi pasus koji želim da pogledate nalazi se na strani 24, broj je pri dnu stranice i tu piše sledeće: "... zločin u Ulici Rahmana Morine broj 7 koji se dogodio 28. marta 1999. godine, samo četiri dana nakon početka bombardovanja NATO. Toga dana, grupa 'Škorpiona' sastavljena od veterana iz rato-

va u Bosni i Hrvatskoj, a u okviru Specijalne antiterorističke jedinice, upućena je prema gradu". Zatim se u izveštaju dalje kaže: "Iako sud i dalje odlučuje o konkretnim detaljima onoga što se dogodilo nakon što su 'Škorpioni' ušli u Podujevo, jasno je sledeće: komandir jedinice, Slobodan Medić Boca, otišao je na jedan sastanak u gradu i naredio svojim vojnicima da čekaju u autobusima dok se ne vrati. Vojnici ga nisu poslušali. Izašli su iz autobusa u grupama i pošli u okolne kuće, po svemu sudeći tražeći mesto gde bi odseli. Međutim, tokom toga počeli su isto tako i da pljačkaju prodavnice, pretraživali građane na koje su naišli na ulicama i u njihovim kućama i uzimali njihovu imovinu. Nedugo nakon što je jedan od "Škorpiona" ušao u jednu kuću prepunu civila, u Ulici Rahmama Morine, začuli su se pucnji. U dvorištu kuće nađena je hrpa leševa. Odmah nakon tog incidenta, stigao je komandir Boca i rekao: "Ne mogu da vas ostavim ni na minut," i zatim se kaže nešto vulgarno, šta je on rekao. "Naredio je 'Škorpionima' da uđu nazad u autobuse i jedinica se vratila u Srbiju."

prevodioci: Napomena prevodioca: ovo je bio prevod engleskog prevoda, nemamo originalan tekst.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li se ovo poklapa sa vašim sećanjem o tome šta se dogodilo na suđenju toj dvojici ljudi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nemam sećanja šta se dogodilo na suđenju ljudi. Neke od ovih elemenata ili detalja mogu se pročitati u ovim novinama, a pošto se interesujete, ja ću vam obezbediti novine koje sam pročitao, pa ćete se uveriti da je tačno šta vam pričam. Dakle, nisam nikada do juče imao informaciju da se tamo nalazi grupa "Škorpioni". Nisam nikada do juče, prekjuche imao bilo kakvo saznanje da se tamo nalazi Boca, ali ovde želim da kažem, ako mi, naravno, dozvolite, važne stvari, jer se brinem da odgovarajući kratko neću odgovoriti na mnoge važne stvari. Dakle, reč je o pripadnicima rezervnog sastava. Oni se u sastav policije mogu uključivati kao pojedinci. Ja u ovom trenutku neću osporiti mogućnost da je posle rata, 1996. godine neko od pripadnika tih

jedinica ušao u rezervni sastav po zakonom utvrđenoj proceduri, ali tvrdim da u ovo vreme u okviru ministarstva nije mogla da se nalazi neka strana jedinica iz nekog prethodnog rata, kao formacija. Neko od pripadnika različitih formacija mogao je da uđe u rezervni sastav policije, odnosno svake jedinice. I to pitanje se rešava na taktičkom nivou. O takvom pitanju ne odlučuje ni srednji, a pogotovu ne strategijski nivo. Naravno, u ovom trenutku, ponavljam, ja to ne mogu ni da potvrdim ni da demantujem. Ovo su novinski napisi. Nema razloga da sumnjam, ali sigurno nisu na pravilan način interpretirane činjenice, mada se ovde jasno vidi da je reč o rezervnom sastavu, a u rezervni sastav, ponavljam, ne može da uđe jedinica. Može da uđe pojedinac koji ispunjava zakonom predviđene uslove. Ako bi jedinica mogla da uđe, takav slučaj ja ne pamtim, a takav slučaj bi morao da odluči ministar ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da moram da vas požuriti, da završite. Dve stvari proizlaze iz ovoga, pre nego što krenemo dalje. Otkrićemo da su otprilike dva ili tri ili četiri ili pet ili šest policajaca MUP-a ukupno krivično gonjena za bilo koje delo. Vi ste 1999. godine bili u velikom stepenu na jednom odgovornom položaju za Kosovo i vi ste još uvek bili u MUP-u 2003. godine kada je održavano ovo suđenje. Da li nam vi sada kažete da se ničeg ne sećate o suđenju ljudima za koje se kaže da su bili podređeni Specijalnoj antiterorističkoj jedinici, a koji su počinili te strašne zločine? Da li vi stvarno kažete da se tih zločina niste sećali sve do ovog vikenda?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno to ne kažem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Šta ste onda radili između 1999. i 2003. godine? Niste gledali televiziju, niste čitali novine, niste razgovarali sa svojim kolegama? Kako ste mogli da živite u takvom neznanju, gospodine Stevanoviću?

SUDIJA BONONI: Gospodine Najs, u transkriptu piše "apsolutno to ne kažem", pa sam ja malo zbunjen oko odgovora.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste išta znali o ovom suđenju? Da li ste se setili ovog suđenja pre nego što ste pročitali novine ovog vikenda?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da je meni poznato suđenje. Ja sam rekao da je suđenje u toku u Srbiji na jednom od prethodnih dana. Mislim da sam to ponovio bar tri puta, ali vi očito želite da sugerišete odgovor kako bi me zbunili. Dakle, ponovio sam više puta da mi je događaj poznat od kada se desio, da mi je poznato da su istog trenutka pripadnici grupe za koju se sumnjalo da su ovo delo izvršili, vraćeni u Srbiju. Dakle istog trenutka. Rekao sam, takođe, da je istraga odmah započeta, vršena urgentno i hitno, da je podneta krivična prijava nakon nekoliko dana, da su izvršioc i identifikovani nakon nekoliko dana, da su uhapšeni u Novom Sadu. Gospodine tužioče, za mene, kao pomoćnika ministra, ta pitanja su bila predmet interesovanja. Ja kao pomoćnik ministra ne mogu da se bavim biografijama 25.000 policajaca i biografijama nekoliko hiljada pripadnika rezervnog sastava. Dakle, ne znam njihove biografije, ali sve šta stoji u krivičnoj prijavi znam i pratio sam suđenje, ali tvrdim da nisam dovodio u vezu optužene sa "Škorpionima". To jedino tvrdim, sve drugo sam rekao već najmanje dva puta.

SUDIJA BONOMI: Da li ja mogu da postavim pitanje, gospodine Najs, a da time ne poremetim vaše unakrsno ispitivanje?

TUŽILAC NAJS: Ne, ne. Samo izvolite.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Stevanoviću, da li iz toga sledi da ste vi smatrali da su ti oficiri, ti policajci koji su uhapšeni, bili deo Resora javne bezbednosti MUP-a? Da li takođe iz toga sledi da je Boca tamo bio takođe ispred Resora javne bezbednosti MUP-a?

SVEDOK STEVANOVIĆ: To očigledno sledi ako je tamo bio.

SUDIJA BONOMI: A da li onda takođe sledi da je Resor javne bezbednosti MUP-a bio odgovoran za ono što se čini da je bio masakr u Ulici Rahmana Morine?

SVEDOK STEVANOVIĆ: To nije sporno. Taj masakr izvršili su pripadnici Javne bezbednosti MUP-a Srbije.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi smo ovde u ovoj sudnici imali dokaze, tačnije iskaz od čoveka po imenu Milan Milanović ili Mrgud. Mislim da je sve to bilo na javnoj sednici, a ispravićete me ako je deo bio na privatnoj, u kome nam je on rekao u odgovoru na jedno pitanje, da se Medić saglasio da vojnici idu na Kosovo početkom 1999. godine, sa oko 150 ljudi iz Novog Sada. Da li se sećate da se to desilo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno se ne sećam. Ne sećam se nikakvih razgovora sa tim dotičnim gospodinom Medićem. Rekao sam kad sam ga video i kojim povodom. Nikada kasnije. Niti znam gde je, niti imam bilo kakav kontakt, niti me interesuje, niti znam da je bilo ko iz MUP-a imao kontakte sa njim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A kako je onda moguće da vi na vašem vrlo visokom položaju i pristupu informacijama na sastancima kojima ste prisustvovali, kako je moguće da je 150 ljudi koji su bili pod komandom Medića, a on je bio dobro poznat čovek, kako su oni mogli biti poslati na Kosovo, a da vi to ne znate? Kako je nešto tako moglo da se desi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ako su zaista poslati, 150 ljudi na Kosovo iz takve grupe, onda je stvarno neverovatno da ja to ne znam. Ali budite sigurni da ja to ne znam. Prvo, ne znam da li ih je poslato 150 ljudi. Ja samo znam ovo šta piše u ovoj krivičnoj prijavi i delimično ovo šta ste pročitali. Ne znam jedino vezu izvršilaca tog zločina sa grupom "Škorpioni". To zaista ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li se sećate sledećeg onda? Nakon što je počinjen ovaj strašni zločin, Medićeve grupa je povučena sa Kosova.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja dobro znam da je grupa rezervista Specijalne antiterorističke jedinice za koju se sumnjalo u tom trenutku da je počinila ovaj zločin, istog trenutka vraćena sa Kosova, dakle bukvalno istog trenutka, nakon najviše pola sata, jer je to zaista bio težak zločin i svi smo bili obavešteni o tome i bio je jednodušan stav da oni na koje se sumnja da su učesnici moraju hitno da se vrate, a istraga mora urgentno da se vodi. I tako je bilo. A to je za moj nivo bilo najvažnije, da se spreči dalji zločin, da se počinioi identifikuju, da se podnese krivična prijava, da se uhapsu i to je urađeno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A da li onda možete da mi objasnite, molim vas, sledeće: koju ulogu je imao general Vlastimir Đorđević na Kosovu u periodu od marta do juna 1999. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, general Đorđević je i u to vreme ostao na svojoj funkciji. Dakle, on je bio načelnik Resora javne bezbednosti i on je imao nadležnost mirnodopsku, dakle, klasičnu nadležnost mirnodopsku kao načelnik Resora javne bezbednosti, dakle prvi rukovodilac ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Da li je on vama bio potčinjen? Da li je bio paralelno u vlasti s vama ili vam je bio nadređen?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: On meni nije bio potčinjen, a u to vreme, može se reći da mi nije bio nadređen. Dakle, on je bio načelnik Resora javne bezbednosti, ja sam bio u Resoru javne bezbednosti, ali obojica smo bili pomoćnici ministra i tokom 1998. i 1999. godine ja sam naređenja dobijao od ministra, a i on je dobio naređenja od ministra. Dakle, može se reći da smo u to vreme bili paralelno vezani za ministra.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste vi i Đorđević imali poverenja jedan u drugog?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, u principu jesmo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je on ikada krio neke stvari od vas, general Đorđević?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja to ne znam da li je krio. Ja znam ono šta mi je rekao, a ne znam da li postoji nešto šta je od mene krio. Uvek verovatno postoji nešto šta se nikome ne kaže.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jer vi biste morali da znate, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Šta bih morao da znam, izvinite?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne bi bilo razloga da Đorđević krije od vas svoj pristup potrebi slanja pojačanja na Kosovo ili odluku da se raspoređuju snage na Kosovu, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da nije ni krio. Dakle, snage pojačanja na Kosovu su bile regularna stvar. Ne mogu da tvrdim da sam sve znao, ali pojačanje snaga na Kosovu sam, u principu, znao i povlačenje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A možete li onda da mi pomognete kod sledećeg? Taj isti svedok nam je rekao da nekoliko nedelja nakon što su "Škorpioni" povučeni, Đorđević ih je vratio. Šta kažete na to? To može da se vidi u transkriptu na stranici 27.830.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To mi uopšte nije poznato. Meni je dobro poznato da je na Kosovu u to vreme boravilo više policijskih jedinica, dakle skoro sve posebne jedinice, Specijalna antiteroristička jedinica, SAJ. Dakle, ako je neko od pripadnika rezervnog sastava Specijalne antiterorističke jednice vraćen na Kosovo, to nije ništa neuobičajeno, ali nemam nikakvo saznanje o tome da je grupa "Škorpioni" vraćena na Kosovo, jer, ponavljam, ako je u specijalnoj jedinici, kao pripadnik rezervnog sastava bio neko od, da tako kažem "Škorpiona" iz Republike Srpske Krajine, onda je to moglo biti samo ako je nakon rata, u zakonskoj proceduri, kao pojedinac uključen u rezervni sastav specijalne jednice, a niko nije

mogao doneti odluku da se uključi jedna formacija u rezervni sastav. Rezervni sastav je zbir pojedinaca, a ne zbir formacija i ako bi bila neka formacija, takva odluka ne bi mogla da se donese na nižem nivou od nivoa ministra, a meni nije poznata nijedna slična odluka.

TUŽILAC NAJS: Molim da pređemo na privatnu sednicu na par minuta.

SUDIJA ROBINSON: Privatna sednica.

(privatna sednica)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još da pogledamo poslednju stvar, a to je isti taj članak koji se detaljno bavi suđenjem Cvjetanu, strana 25 za vas, "Čuvari nafte", gde Medić iznosi priču. Da vidimo da li će to da vam pomogne na bilo koji način da se setite: "Slobodan Medić, Boca, komandant 'Škorpiona' je govorio na sudu o istorijatu njegove jedinice, ali njegove izjave o toj temi ponekad su bile nešto drugačije. Tokom njegovog pojavljivanja na sudu 28. marta 2003. godine, on je izjavio da je jedinica "Škorpioni" osnovana 1991. godine kao deo jugoslovenske vojske, kao redovna jedinica. Delovala je u regionu Bosne i Hrvatske. Nakon kraja ratnih operacija u Bosni i Hrvatskoj, oni su prebačeni u Srbiju i ljudi su oslobođeni dužnosti. Jezgro jedinice je zadržano u skladu sa pravilima i propisima i u skladu sa uputstvima koje je on primio, kako bi se obezbedilo da ljudi mogu imati normalan život". Nekoliko meseci kasnije, 5. decembra komandant Boca je odgovorio na isto pitanje na sledeći način: "Jedinica 'Škorpiona' je stvorena u maju 1992. godine, kako bi se zaštitila Naftna industrija Krajine i ostali su u tom svojstvu od 1992. do 1996. godine. Posle toga zato što sam ja tražio da moja jedinica bude deo MUP-a Srbije, 'Škorpioni' su postali deo rezervnog sastava Specijalne antiterorističke jedinice MUP-a Srbije. Uzgred, opšte je poznato da su naftni izvori u Istočnoj Slavoniji bili prilično

profitabilan izvor prihoda za predsednika RSK, Gorana Hadžića i preminulog Arkana.”

prevodioci: Prevodioci napominju da nemaju originalan tekst i da prevode sa engleskog.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stevanoviću, da li možete da nam pomognete u vezi sa bilo kojim delom ovoga šta je Medić rekao? Da li je reč o istinitom iskazu ili lažnom i pre svega o tome šta je rekao da su oni bili deo redovne vojske? Da li se sećate da su oni bili deo redovne vojske?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja samo mogu da ponovim ono šta sam već rekao. Dakle, sve šta znam o njima, znam iz činjenice da sam 1995. godine, u drugoj polovini 1995. godine boravio u Istočnoj Slavoniji, da sam čoveka slučajno sreo dva, možda tri puta i da sam tada bio uverenja da oni pripadaju vojsci Republike Srpske Krajine ili, eventualno, policiji. Ništa od ovoga drugog meni nije poznato. Dakle, nije mi poznato uopšte kada je osnovana, čime se bavila. Nije mi poznato šta se desilo nakon povlačenja policije Srbije iz Istočne Slavonije. Nije mi poznato da je on tražio da pređe u rezervni sastav MUP-a Srbije. Nije mi poznato ni da li je neko od njih prešao, a neverovatno mi se čini činjenica da je mogao da pređe kao jedinica, kao formacija. To prosto nije propisano zakonom i takva odluka, i takvu odluku nije mogao da donese ni načelnik resora, a da je doneo ministar mislim da bi trebao da znam. Ne mogu da isključim, naravno, pravo ministra da on obavesti nekoga o onome što odluči, ali ja bi trebao da znam za takvu odluku, a ja ne znam, jer takva odluka ne bi bila u skladu sa zakonom. U skladu sa zakonom je da pojedinac koji ispunjava uslove za rezervni sastav bude primljen u rezervni sastav, a to se radi na taktičkom nivou, odnosno, na nivou svake jedinice. Za prijem pojedinca ne treba odluka na visokom nivou.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I moja poslednja sugestija vama u vezi sa “Škorpionima” i Slobodanom Medićem u ovoj fazi je da, gospodine

Stevanoviću, vi niste bili iskreni pred ovim Sudom od prvog trenutka kada sam pomenuo "Škorpione" i Medića i bili ste prisiljeni da učinite takve koncesije, ustupke, kao što ste uradili, kada su dokazi postali neosporni. Je li to tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To nije tačno, gospodine tužioče. Vi mene dovodite u vezu sa svim stvarima lošim koje su se desile na prostorima bivše Jugoslavije. Ja stvarno očekujem da me malo poštedite takvih kvalifikacija. Ja vam tvrdim da sa "Škorpionima" nemam nikakve veze i to će, siguran sam, vremenom biti jasno, a ja sam tu pa ćemo moći ponovo da se suočimo. Ja razumem vašu potrebu da me kompromitujete. Ja sam razumeo i stav Suda da to imate pravo, ali ja bih vas stvarno zamolio da me ne dovodite u vezu sa svim ružnim i teškim stvarima koje su se desile u bivšoj Jugoslaviji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moram da pređem na jednu drugu temu. Teme nisu u nekom konkretnom redosledu, ali morao sam da ih uzmem u ovom redosledu iz različitih razloga, tako da ćemo sada da se vratimo na Račak (Recak). Molim proslužitelja da stavi plan na zid iza svedoka. Biće nam potreban pano, a mi ćemo sada da se vratimo na Račak. Vi ste nam prošle nedelje objanili da vi, u suštini, nemate detaljnih saznanja o Račku. Da li se sećate toga?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja sam objasnio da nisam bio na licu mesta. Zaista nikada nisam bio u Račku. Objasnio sam činjenicu da u vreme događaja nisam bio na Kosovu, već u Beogradu i objasnio sam da uglavnom saznanja imam iz službene dokumentacije, iz informisanja ministarstva od strane štaba i SUP-a u Uroševcu (Ferizaj).

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Čak i na osnovu toga što ste pročitali materijal, imali ste ograničena saznanja o onome šta se desilo u Račku, ako sam ja to dobro shvatio. Da li je to tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa tačno je da nisam imao apsolutno potpuna saznanja, jer bih imao sigurno više saznanja da sam bio na licu mesta. Ali predmet o Račku sam pročitao i sa većinom dokumenata sam imao kontakt.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I vi ste shvatili da kada je reč o onima što su umrli, da su oni napadnuti kao grupa, da su poraženi kao grupa, da je njima uzeto oružje i da su oni poginuli. Da li sam u pravu kada kažem da ste vi to tako shvatili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prvo, nisam shvatio da su napadnuti. O tome sam više puta pokušavao da objasnim moje shvatanje. Dakle, policija je bila napadnuta iz Račka kada je pokušala da obavi legitiman posao i da postigne legitiman cilj. Zbog napada iz Račka došlo je do oružanog sukoba, odnosno do borbe i sva moja shvatanja i sva moja saznanja govore o tome da su lica poginula usled zakonite upotrebe vatrenog oružja od strane policije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pošto niste bili u mogućnosti da nam pomognete sa planom, ja vam sada pokazujem područje koje je obeleženo. Vi uzmete nešto vremena da se upoznate s tim snimkom. Nemojte da se brinete zbog toga što piše na engleskom. Ako bude bilo potrebno, mi ćemo to da prevedemo. Da li je vama uopšte poznato gde su nađena tela poginulih, gospodine Stevanoviću? Gde je nađen najveći deo leševa?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam tačno gde su sve nađena tela, ali sećam se prizora iz džamije gde su sakupljena tela i gde je, ako se dobro sećam, obavljen deo spoljnog pregleda, a možda i deo obdukcije, nisam siguran. Ali ne znam pre toga gde su se tela nalazila.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako pogledate kartu koja je pred vama, kartu broj 5 koju tu možete da vidite, vidi se jedna jaruga u kojoj je nađen veliki broj leševa, 20. Da li vam je poznato da je nađeno 20 ili približno toliko leševa u toj jaruzi i da li ste čitali o tome?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, sećam se nekih snimaka vezanih za tu jarugu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Ovde su dve fotografije koje bih vas molio da pogledate. Stavićemo ih na grafoskop. Molim ove dve fotografije da se stave na grafoskop. To je iz dokaznog predmeta

156, tabulator 5. Sada ćete prvo da vidite prvu fotografiju na grafoskopu. Pogledajte to. Tu se vidi jedan leš, pronađen u ovoj jaruzi, a druga fotografija pokazuje glavu na tom telu i vidi se rana od metka na vratu. Da li vi, kao iskusan policajac znate, da li imate iskustva da nam kažete šta pokazuje, na šta ukazuje ova vrsta rane?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa mogu da kažem svoje mišljenje, naravno, ali uz značajnu napomenu da ja nisam ekspert sudske medicine i da nisam po opredeljenju užem, kriminalistički policajac, nego policajac opšteg karaktera. Ono šta ja vidim kao običan, da tako uslovno kažem, policajac jeste da je ovde reč o ustrelnoj ili prostrelnoj rani i sve šta znam o takvim tragovima, znam iz kriminalistike koju sam učio još u srednjoj školi, ali ne mogu da se izjasnim detaljnije šta to znači.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Da se sad vratimo na kartu. Postaviću vam samo nekoliko pitanja da vidim da li možete da nam pomognete oko toga. Pogledajte ponovo kartu. Videćete da oko broja 5 ima nekoliko, u stvari mnogo drugih mesta koja su obeležena brojevima 4, 3, 2 i 1 i vi ćete da znate na osnovu poznavanja ovog područja da je prilična udaljenost između brojeva 4 i 5 ili 3 i 5. Ovde nije reč o nekoliko metara. Ovde je reč o značajnoj udaljenosti. Potražite, molim vas, broj 3 i 3/7 kako biste mogli da shvatite ovaj dokaz pre nego što vam postavim pitanje. A pre toga molim poslužitelja da stavi na grafoskop dokument i to naslovnu stranicu dokumenta 3/7. Reč je o pravcu u kom su išle žrtve i svedok ukazuje na područje gde su ubijeni otac i ćerka Mehmetis (Mehmetis), 54 i 22 godine. Pogledajte sada prvu fotografiju. Ona pokazuje sina koji je preživeo, koji je bio ranjen i koji pokazuje na područje gde su ubijeni njegov otac i sestra. Molim vas sledeću fotografiju. Ponovo snimak istog. Ako pogledate to mesto, 3/5, upravo pokazivačem to pokazuje, pomozite nam kod sledećeg: iz svog materijala koji je optuženi želeo da vi ponudite kao dokaze, pa prema tome pretpostavljam da su vam ti materijali poznati, da li u celom tom materijalu postoji ijedan dokument koji bi pokazao da je od tog čoveka i te ćerke koji su tu poginuli uzeto oružje sa tog mesta?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da ne mogu da odgovorim na to pitanje jer nemam nikakva saznanja o tome.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Žao mi je, gospodine Stevanović. Ja se opirem vašem pozivu da Sud prihvati 140 dokumenata koji se bave analizom incidenta u Račku. Moja pretraga je našla materijal koji ne pokazuje da je uzeto oružje sa lokacije obeležene brojem 5. Ovde imamo mesto na kom su ubijeni čovek i njegova ćerka i sin povređen. To je vaš materijal. Nije moj materijal. Vi ste to doneli. Da li bilo gde ima materijala koji bi pokazao da je na tim udaljenim mestima gde su ti ljudi poginuli od njih uzeto oružje? Molim vas pomozite nam oko toga.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja mogu da vam pomognem u smislu da je sasvim sigurno u selu Račak došlo do b o r b e .

To je nesporno. Naravno, povod za borbu je napad iz Račka na policijsku jedinicu koja je imala za cilj da pronade i uhapsi teroriste. Ja ne mogu da svedočim oko činjenica takvog detaljisanja koje bi uključile i okolnosti pod kojima je neka konkretna osoba poginula i da li je ta konkretna osoba imala ili ne oružje. Poznato vam je i meni je, naravno, poznato da je u vezi sa istražnim i drugim radnjama koje je trebalo obaviti nakon samog događaja, bilo dosta problema. Meni je poznato da su tela pomerana, da jedinica nije ostala preko noći da obezbedi lice mesta zbog opasnosti da bude napadnuta, tako da stvarno nisam svedok koji može da govori o tako sitnim, a, naravno, važnim detaljima na kojima ste vi insistirali u poslednjem pitanju. To je stvar detaljne i dugotrajne istrage.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stevanoviću, kadgod ste to mogli, kada ste odgovarali na pitanja optuženog i zapitani o bilo kom lokalitetu zločina, vi ste dali odgovore koji njega i srpsku stranu oslobađaju od krivice. Vi ste to učinili na osnovu dokumenata za koje kažete da ste ih temeljno pregledali. I ja sada želim da od vas takođe dobijem detaljnu pomoć u vezi s tim. Ako vi ne možete da nam

pomognete u vezi s tim u ime optuženog, onda ne znam ko može. Pogledajte, molim vas, ove dokumente. Pogledajte sada na karti lokalitet zločina broj 4 i scenu broj 9, 4/9.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, pretpostavljam, gospodine tužιοče, da je ovo pitanje slične konstrukcije kao i prethodna. Dakle, ako ću odgovarati, ako treba da odgovorim na pitanje šta se desilo u nekom trenutku na nekom konkretnom mestu, onda je to za mene pitanje na koje ...

SUDIJA ROBINSON: Sačekajte pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim sudskog poslužitelja da sada na grafoskopu, nakon što ste videli gde se nalazi mesto zločina 4/9 pogledate fotografije, prvo naslovnu stranu. Da, molim vas stavite naslovnu stranu. Dakle lokalitet 4, scena 9 fotografije koje pokazuju smer i mesto gde su pronađena tri leša: jedan 21 godina, jedan 14 godina i 54 godine. Sledeća fotografija, molim. Ovde opet vidimo kartu, gledano iz vazduha. Vidimo nameravanu rutu bega. Sledeću fotografiju, molim. Ovde vidimo tri preminula koji su, očigledno, premešteni ?a mesta gde su poginuli, u unutrašnjost jedne kuće. Ovo je, dakle, taj četrnaestogodišnji dečak i druge dve osobe. Poslednja fotografija, molim. Ovo je otac koji, kao što vidite, uz sebe ima i svoj štap koji mu pomaže u hodanju. Dva pitanja u vezi s ovim lokalitetom. Vi ste ovamo doneli dokaze o ovom lokalitetu. Prvo, opet isto pitanje, možete li da me uputite na bilo koje mesto u materijalima koje ste vi doneli ili na bilo koji dokument koji pokazuje da je otprilike na ovom mestu 4/9 pronađeno oružje, mestu na kom su ovo troje ljudi izgubili živote?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da u predmetima koji su u ovim tabulatorima ne postoji dokument koji bi pokazao da je oružje nađeno kod konkretnih osoba. Koliko se ja sećam iz onoga što sam propratio, oružje je u momentu vršenja uviđaja pronađeno na jednom ili na nekoliko mesta zbog činjenice da je policija napustila lice mesta. Dakle, ja sam doneo dokumentaciju kakva je mogla da se napravi u trenutku kada je pravljena, a ona je pravljena izvesno

vreme nakon događaja i izvesno vreme nakon što je situacija na licu mesta bila promenjena, a sve moje informacije ukazuju da situaciju na licu mesta nije promenila policija, već meštani i teroristi, zavisno od toga šta bi se pokazalo tačnim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sve vaše informacije ukazuju na to? Pa, recite nam onda koje su to informacije? Koje su to informacije koje ukazuju na to da su seljani promenili stvari na licu mesta? Ako želite to da kažete, dokažite.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja to znam samo iz informacija, iz dokumenta koje sam pročitao i iz informacija usmenih koje sam imao od ljudi koji su bili nadležni za taj sektor. Mislim da dokumenti takođe pokazuju tu činjenicu, dakle, policija ... Lice mesta najmanje jednu noć nije bilo pod kontrolom policije. To su moja saznanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Apsolutno tačno. Potpuno ste u pravu. Pre nego što nešto tako kažete o porodici poginulih, želeo bih prvo da potkrepite dokazima vašu tvrdnju da situaciju na licu mesta nije promenila policija nego seljani ili teroristi. Dokažite mi to.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja naravno mogu da vam dokažem svoja saznanja o tome koja imam iz dokumenata koji se nalaze ovde. Ja, ponavljam, nisam bio očevidac događaja da bih mogao da vam kažem da je situacija promenjena od strane policije ili od strane drugih osoba.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stevanović, nemojte da se uzdržavate. Recite nam sve šta su vam rekli lokalni ljudi. Pokažite nam bilo koji dokument koji bi pokazivao da su scenu zločina kontaminirali pripadnici porodica poginulih ili teroristi.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja imam saznanja, gospodine tužioče, da su u jednom od nastavaka uviđaja leševi pronađeni u džamiji. Ja stvarno ne mogu da zamislim logičnu varijantu po kojoj bi policija sakupila leševe i odnela ih u džamiju, u vreme kada je postojala opasnost od daljih sukoba i kada se policija povukla sa tog sektora.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. I tu ste potpuno u pravu. Svi se slažemo sa tim da su ta tela tamo odneti. Međutim, vi niste ranije to rekli. Vi ste rekli da su tela na neki način pogrešno prikazana na mestima na kojima su pronađena. Ja bih želeo da to potkrepite nečim.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, molim vas, ja to uopšte nisam rekao. Ja sam rekao opštu konstataciju da je od prestanka borbe do dolaska policijskih, istražnih organa na lice mesta, situacija na licu mesta promenjena.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte, molim vas, opet kartu. Pogledajte lokalitet 2/2. Svi to možemo da vidimo. Molim tehničku kabinu da nam ponovo pokaže kartu. Dakle, lokalitet 2, scena 2. Na prilično je velikoj udaljenosti od lokaliteta 5, odnosno jaruge. A sada molim da se stavi na grafoskop prvo naslovna strana dokumenta, dakle, 2/2 fotografija pokazuje smer iz sela i mesto gde su pronađena tri muškarca starosti 60, 62 i 58 godina. Sada da pogledamo prvu fotografiju. Ova tri brata koja vidite ovde kako leže na zemlji u blizini njihovih kuće, mislim, ali nisam siguran u to, u vezi s njima ponovo isto pitanje. Postoje li u vašim dokumentima bilo kakvi materijali koji pokazuju ko, kada i kako je oduzeo od njih oružje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Sasvim sigurno ne postoji činjenica ko je i kako oduzeo oružje od konkretnog pojedinca, ako se dobro sećam, ali bih vas zamolio da mi kažete čije su ovo fotografije? Jesu li to fotografije policije ili nečije, jer ne sećam se da sam video ovakvu fotografiju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ove fotografije je snimio OEBS (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe). To je bilo prvi put kad su međunarodni posmatrači tamo stigli. Fotografije su doneli svedoci koji su se pojavili pred ovim Sudom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, evo, sad je napokon gospodin Najš objasnio svedoku o kakvim se dokaznim predmetima radi. On dovodi u pitanje dokazne predmete koji su, kao što znate, vrlo obimni, koji se odnose na Račak o kome je svedočio general Stevanović, ali onda, dovodeći to u pitanje, ne pokazuje mu dokazne predmete koji su bili vezani za njegovo svedočenje, nego mu pokazuje svoje dokazne predmete o kojima general Stevanović ne svedoči. Mislim da to nije način da se u unakrsnom ispitivanju dovodi u pitanje nešto o čemu je svedok govorio. Svedok uopšte nije govorio o dokaznim predmetima gospodina Najša, nego o dokaznim predmetima koje ima na raspolaganju policija. I on traži od njega da objasni njegove dokazne predmete. Otkud može general Stevanović da objašnjava dokazne predmete gospodina Najša.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, tužilac ima pravo da u unakrsnom ispitivanju svedoku pokaže neki dokazni predmet, bez obzira na to što taj dokazni predmet nije bio korišćen prilikom glavnog ispitivanja. Ukoliko postoji problem sa autentičnošću, to je onda nešto šta možete da pokrenete, bilo sam svedok bilo vi. Izvolite, nastavite, gospodine Najš.

TUŽILAC NAJŠ – PITANJE: Gospodine Stevanoviću, čuli ste ovo šta je rekao optuženi, a čuli ste i mene kako vas pet, šest puta u poslednjih 10 minuta molim da nam pokažete bilo koji dokument u hrpi dokumenata koje optuženi želi preko vas da uvrsti u spis, u kom se govori o ovome o čemu ja govorim. Postoje li bilo kakvi dokumenti u dokaznim predmetima koje optuženi želi da uvrsti preko vas, a koji govore o pitanjima o kojima ja dovorim?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam zaista pogledao sve dokumente koji su svrstani u nekoliko tabulatora, a vezani su za Račak. To su dokumenti koje su policija i nadležni istražni sudija pripremili i koje sam ja imao priliku da vidim. Ja nisam imao priliku da vidim fotografije koje je sačinio neko drugi. Moguće da sam ih video na televiziji ne znajući čije su. I, naravno, o onome šta ja znam

i šta postoji u Ministarstvu unutrašnjih poslova, ja sam rekao i doneo, odnosno nalazi se u dokumentima, odnosno u bajnderima niz dokumenata o tome šta sam ja rekao. O detaljima samog događaja, ponavljam ponovo i o događajima na mikrolokacijama, ja stvarno ne znam detalje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sećate se da vam je, čini mi se sudija Bonomi (Bonomy) postavljao pitanja u vezi sa Račkom i da vas je pitao "postoji li izjava čoveka koji je komandovao operacijom." Slično pitanje postavio sam vam i ja. Jasno vam je stavljeno do znanja da ste vi ovde policajac koji pokriva sve lokalitete zločina i ovde nemam koga drugog da to pitam, osim vas. Zato vam ja ta pitanja postavljam. Da li to shvatate? Dobro. Molim sudskog poslužitelja da stavi sledeću fotografiju.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja bih da odgovorim, naravno. Ja sam mogao da odgovaram na pitanja za koja imam saznanja. Na žalost, vi mi u pravilu, po pravilu postavljate pitanja o kojim imam manje saznanja, ali to je prosto tako. Da ste me pitali o detaljima o kojima imam saznanja, svakako da bi moji odgovori pretežno bili pozitivni. Obzirom da je vaš zbir pitanja takav da me, u principu, pitate o mikrodetaljima koji, ponavljam, jesu jako važni, onda je normalno da vam odgovaram, u principu, negativno, jer nisam očevidac samog događaja, niti sam bio na licu mesta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Ja moram da vam postavim još nekoliko pitanja, a onda idemo dalje. Pogledajte ovu fotografiju. Na njoj se nalaze plave i bele oznake. Bele oznake označavaju mesta gde su pronađeni leševi, a plave oznake pokazuju gde su pronađeni meci. Vidite li to? Možda će neko da kaže, ja ne znam da li vi to kažete, da su leševi na neki način bili ponovo razmešteni na raznim lokalitetima oko Račka, nakon što su izgubili život negde drugo, pa vas ja zato pitam. Postoji li bilo koji dokument ili bilo kakva informacija ili bilo kakva glasina koju ste čuli od seljana, šta god hoćete, gospodine Stevanoviću, što bi moglo da objasni kako to da su ova trojica ljudi, 58, 60, 62 godine,

ležali na ovom mestu, da su se iza njih nalazili meci i da nema nikakvih dokaza da je sa ta tri leša uzeto neko oružje. Možete li to nekako da objasnite?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, na žalost, odgovor je sličan mojim prethodnim odgovorima. Prvo, ne znam da li je nađeno oružje ili nije nađeno oružje kod konkretna tri stradala lica. Drugo, ne znam da li su u vezi sa konkretnom mikrolokacijom pomerani ili nisu. Znam u opštem smislu da je sa početkom uviđaja situacija na terenu bila promenjena u velikoj meri, jer se većina stradalih našla u džamiji u centru sela ili ne znam već gde se džamija nalazi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Poslednje pitanje ove vrste. Molim sudskog poslužitelja da uzme dokumente. Dokazni predmet 156, tabulator 12. Stavite to na grafoskop, molim vas. Vraćamo se, gospodine Stevanoviću, ponovo na jarugu gde je pronađena veća grupa ljudi. Eksperti Evropske unije (European Union) koji su posetili lice mesta ... Ovde, na žalost, baš ne vidimo najbolje boje, barem ne na mom ekranu. Dakle, eksperti Evropske unije su pronašli metke i čaure u toj jaruzi. Crne oznake pokazuju mesta gde su pronađeni leševi. Da li me pratite?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Plave oznake koje su gotovo sve u jaruzi, pokazuju mesta gde su pronađeni meci, a crvene oznake pokazuju mesta gde su pronađene čaure. Vi imate mnogo iskustva sa Kosova. Vi ste bili na čelu posebnih jedinica u Hrvatskoj. Vi ste bili policajac na visokom položaju na granici sa Bosnom. Vi imate mnoga iskustva iz ovih ratova. Da li ovakva distribucija čaura, metaka i leševa sugeriše mesto pogubljenja? Da li ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Milošević.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodin Najs je takvo pitanje postavio pro-

fesoru Dobričaninu koji je sudsko-medicinski ekspert i dobio odgovor da je to nemoguće zbog pravaca zrna. Mislim da nema smisla generalu Stevanoviću ...

SUDIJA BONOMI: Ovo je sasvim neprilična intervencija.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Milošević, ukoliko svedok ne može da odgovori na pitanje, on to može da kaže. Gospodine Stevanoviću, jeste li vi u stanju da odgovorite na ovo pitanje?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa ja stvarno nisam ni sudsko-medicinski ekspert, ni balistički ekspert. Nisam imao, kako gospodin tužilac kaže, iskustva iz borbi. Ja nisam učestvovao ni u jednoj borbi i nisam analizirao ni u jednom slučaju tragove projektila, mesta zrna, mesta čaura, mesta poginulih. O tome mogu da pričam samo kao, hajde da tako kažem, nešto bolji poznavalac od najobičnijeg čoveka, jer sam ipak završio Vojnu akademiju, ali nikako ne bih mogao da dam validan odgovor u vezi sa ovakvim pitanjem i u vezi sa ovakvom skicom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Poslednje pitanje u vezi sa ovim dokumentom. Ako su muškarci u jaruzi poginuli na mestu na kom su pali i ukoliko su oni uzvraćali vatru, onda bismo očekivali da čaure njihovih pušaka pronađemo tamo gde su oni pali. Postoji li bilo koji dokument u materijalima koje ste ovamo doneli koji objašnjava zašto takve čaure nisu pronađene?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, sa prvom konstatacijom, u principu, mogu da se složim, ali, ponavljam, policija nije izvršila uviđaj neposredno nakon događaja i u momentu kada su se stradala lica nalazila na mestu na kom su stradala. Vi ste, očigledno, uložili dosta napora da ovo uradite i da imate svoju predstavu o tome. Ja prvi put vidim ovu sliku. Da bih odgovorio na bilo koji način, morao bih jako dugo da razmišljam, da se konsultujem i tako dalje, jer sve se, puno toga se moglo na licu mesta desiti samo za sat vremena nakon promene situacije, a da ne govorimo šta se sve moglo desiti

nakon godinu dana ili više od samog događaja. U kriminalistici se zna, to je aksiom, ne sme se ništa menjati na licu mesta, kako bi istra-ga mogla da započne na stabilnoj osnovi. Ovde se, na žalost, desilo to šta se desilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi nikada niste razmotrili sudsko-medi-cinske dokaze, fotografske dokaze i sve druge materijale koji stoje na raspolaganju ovom Sudu, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Razmotrio sam, ostvario sam uvid u ono šta postoji u tabulatorima koji se nalaze ovde pored mene, a ostale dokaze koje vi imate, nisam video, osim onih koje ste mi pokazali u toku suđenja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kad je reč o identitetu žrtava, šta možete da nam kažete u vezi s tim? Koja vrsta žrtava je to bila?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, koliko se ja dobro sećam, velika većina žrtava su bili muškarci. Ne sećam se, sem jedne žene i možda jednog deteta, da je bilo više od tog broja takve kategorije lica, a bilo je lica različitih godina starosti, odnosno različite starosne strukture.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kad je reč o tvrdnji da su žrtve bili civili ili pripadnici OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves) ili pripadnici OVK koji su se borili, šta vi možete da kažete u vezi s tim?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Sva moja saznanja ukazuju na to da je reč o licima koja su se borila. Naravno, u borbi su mogući ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Detalje, dajte nam, molim vas, detalje o tome?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Detalje nemam. Detalje zaista nemam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zašto vi kažete da su oni bili iz OVK?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja to kažem na osnovu infor-macija u koje sam verovao i u koje sada verujem. Dakle, na osnovu

informacija od rukovodilaca koji su teritorijalno nadležni za sektor Račka i na osnovu dokumenata koje sam pročitao i sa kojima sam se upoznao, a koji se nalaze ovde u predmetu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ko? Koji dokument? Ovakve uopštene tvrdnje nam neće biti od pomoći prilikom procenjivanja vašeg iskaza, gospodine Stevanoviću. Ko vam je to tačno rekao da su oni bili pripadnici OVK? U kojim to tačno dokumentima piše? Pokažite nam?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovaj, reč je, dakle, o napadu na policiju vatrenim oružjem. Pa, sasvim je sigurno da civili neće napadati policiju vatrenim oružjem. To se može reći kao ekstrem, ali ako se to dešava tamo gde je štab OVK, svako ko napada policiju, logično je, trebao bi da pripada toj grupaciji, toj formaciji. Mogu biti neki izuzeci u principu i, naravno, posledice mogu biti možda u određenoj meri šire od posledica po same teroriste. Takva mogućnost u borbi, u čijoj blizini je naseljeno mesto, se ne može isključiti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi znamo da u svim ovim papirima nema izjave čoveka koji je rukovodio operacijom srpske policije. Možete li onda da mi pokažete bilo koju drugu izjavu, pisanu izjavu ili nešto šta ste od nekoga čuli, od nekog policajca? Recite nam šta ste to čuli ili šta ste pročitali?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U ovoj dokumentaciji zaista nema izjave rukovodioca same operacije. To smo konstatovali nekoliko puta. Ali postoji izveštaj koji uključuje i takve informacije. To, naravno, ne znači da ovde neće doći svedok, kako ste vi rekli pre izvesnog vremena, a koji će doneti to i koji će biti očevidac i detaljnije pričati o tome. Ali ja pričam samo ono o čemu ja mogu da pričam, jer vi uporno insistirate od mene da pričam o situaciji na licu mesta, a ja, kao što je opšte poznato, nisam bio na licu mesta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li u dokumentima koje ste vi ovde doneli postoji neka posebna kategorija dokumenata kojima ste se vi

služili kako biste pokazali da su ove žrtve bile pripadnici OVK?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam se služio dokumentima koje smo delimično citirali na mom svedočenju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koji su to dokumenti? Recite nam?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa već sam pomenuo jedan od njih. To je izveštaj koji smo delimično citirali. To je zapisnik o uviđaju. To je kompletna dokumentacija koja se nalazi u tabulatorima ovde. Jedino da je sada uzmemo, pa da je ponovo analiziramo, ali to vi morate odlučiti. Ja ne mogu sada da tražim po tabulatorima i da se prisećam svakog dokumenta pojedinačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Skrećem vam pažnju da dokumenti koji se tiču Račka i koji su ovde priloženi kao dokazni predmeti uz svedočenje generala Stevanovića se nalaze u fasciklama 7, 8 i 9. Dakle, reč je o tri fascikle sa velikim brojem dokumenata. Ako gospodin Najs hoće da ga pita u vezi sa nekim dokumentom, on bi morao da ukaže na koji dokument misli. Ne može se očekivati od svedoka da taj ogromni broj dokumenata sada napamet zna. Uostalom, oni stoje desno od njega, pa mu onda dajte vreme da ih pogleda, ali ovo nije korektno ispitivanje.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, ukoliko imate na umu neki konkretan dokument iz nekog od ovih tabulatora, možete svedoka na to da usmerite.

SUDIJA BONOMI: Zašto bi gospodin Najs trebalo da upućuje svedoka na dokumente za koje sam svedok kaže da ih dobro poznaje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je sve šta sam nameravao da pitam, a što se tiče konkretno Račka, zasada, ali još jedno pitanje koje će

možda na kraju da bude dovedeno u vezu s tim. Radi se o sledećem. Vi ste bili policajac na visokom položaju. Ukoliko se objavi materijal koji pokazuje da se neka od vaših policijskih jedinica ponaša na nedoličan način, kakvu vi akciju onda preduzimate?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Na svako saznanje da se bilo koji policajac, a pogotovo cela policijska jedinica, ponaša nezakonito, po pravilu se hitno informiše rukovodilac te stanice o prispeloj prijavi i od njega se traži da dostavi izveštaj. Ukoliko je pritužba ozbiljnijeg karaktera, po pravilu se obrazuje grupa na višem nivou, a koja dobija zadatak da izvrši sve provere, uključujući razgovor sa podnosiocem prijave, razgovor sa licima na koje se prijava ili predstavka odnosi i uključujući nezainteresovana lica.

TUŽILAC NAJS: Da li je ovo pogodan trenutak za pauzu?

SUDIJA ROBINSON: Da, ovo je pogodan trenutak, idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što se vratim na ono gde sam bio, ne bih želeo da dođe do previda i hteo bih da kažem Pretresnom veću da smo jutros identifikovali novinski članak, danas je 6. jun, je li tako i tu se pominje suđenje pripadniku "Škorpiona" Cvjetanu, obnova suđenja i to ni na koji način ne menja moj stav u odnosu na ovog svedoka, ali je tačno da se to pitanje pominje u današnjim novinama. Sad bih hteo da se vratimo tamo gde smo bili ranije. Pogledajte, molim vas, ovaj dokument. To još nije dokazni predmet. Reč je o dokumentu koji ćemo staviti na grafoskop, na engleskom je. Molim jednu kopiju za optuženog i jednu za grafoskop. I ako pogledamo pretposlednju stranicu, videćete broj 31 u donjem desnom uglu. To je pretposlednja rečenica. Molim vas, deo gde je naslov "Beleška". "Kaže se: "ovaj izveštaj kosovskih Albanaca

poslat je u Skupštinu, Vladu, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo pravde, kancelariju javnog tužioca i predsednika Savezne Republike Jugoslavije i iste institucije u Republici Srbiji. Ovaj izveštaj je poslat Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija (UN General Assembly), Savetu bezbednosti (UN Security Council) i tako dalje". To je izveštaj koji je pripremio Fond za humanitarno pravo o kome smo ranije govorili. Ako sada možemo da se vratimo na prvu stranicu i videćemo šta se tu kaže. To je izveštaj broj 16: "Kosovski Albanaci", datum je februar 1995. godine. Da li je vama lično bilo poznato da su organi vlade, koji se ovde pominju, primili ovaj izveštaj?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Prvi put vidim izveštaj sa ovakvom naslovnom stranom i nije mi poznato da je bilo kome dostavljen, ali, naravno, nemam ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi nemate nikavog razloga da sumnjate da je Fond za humanitarno pravo, čiji je cilj bio da se obelodane greške i preduzmu javne akcije, da je taj Fond rekao da je poslao ovaj dokument organima koje je naveo, zar ne? Vi nemate nikavog razloga da u to sumnjate?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U principu nemam, ali nemam saznanja da li jeste ili nije. Molio bih samo ... Ne dobijam dovoljno glasan prevod.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da sada pogledamo stranu 15. Broj piše u donjem desnom uglu, a onda ćemo da pređemo na stranicu 16. Gospodine Stevanoviću, vidite ovaj izveštaj koji je, kako se sugeriše, poslat svim tim organima i kaže u poglavlju 3.3: "Električni šokovi u policijskoj stanici u Uroševcu" i glasi: "F.E. star 18 godina, živi sa svojom majkom i mlađom braćom. Ujutro, 11. aprila 1994. godine probudilo ga je zvono na vratima. Pre nego", molim da pređemo na drugu stranicu, "pre nego što je mogao da se obuče i siđe niz stepenice, policija je već bila u kući. Oni su provalili staklo na ulaznim vratima i ušli. Govorili su srpski, ali kada je F.E. rekao da ne razume, prešli su na albanski. Tražili su i uzeli njegov pasoš i

vozačku dozvolu. Rekli su da znaju da krije oružje i pretresli su kuću. Pogledali su pod krevet F.E. i ništa više, a onda su ga odveli u policijsku stanicu. 'Naterali su me da skinem cipele i sednem na pod. Dvojica su seli na moje noge i pitali me da li imam oružje. Ne, odgovorio sam, a dvojica od njih su me 10 puta palicom po tabanima udarili. Ponovo su me pitali. Isto sam odgovorio. Ponovo 10 udaraca svaki. Onda su rekli da će ubiti moju majku ako im ne kažem gde su mi puške. Ništa nisam rekao. Treći put 10 udaraca svaki. Ukupno 30 udaraca po svakom tabanu. Podigli su me na noge. Naslonili me na zid. Udarali me šakama po glavi i ušima i palicama dok nisam počeo da krvarim na usta. Pao sam. Ponovo su me podigli i postavili isto pitanje. Odgovorio sam 'Možete da uradite šta god hoćete, ali ja i dalje nemam pušku.' Naredili su mi da skinem pantalone. To sam radio polako, jer me je bolelo, pa su ih oni strgnuli. Vezali su mi ruke iza leđa mojim opasačem. Naterali su me da legnem na pod. Video sam nešto što je ličilo na telefon. Kada sam pokušao da ustanem, gurnuli su me još snažnije dole. Jedan mi je držao glavu, drugi je sedeo na mojim nogama. Stavili su mi žice iz aparata koji je ličio na telefon u uši i na polne organe. Bol je bio užasan. Bilo je toliko strašno da sam ih obojicu podigao, iako sam ležao na podu. Kada sam vrištao, oni su prekinuli i rekli 'ne vrišti, to nas uznemirava.' Uključivali su električne žice tri puta. U međuvremenu su pušili. Nudili su i meni jednu, dok je struja bila puštena terali su me da kažem 'halo, dolazim sutra' i slične gluposti. Na kraju, rekli su mi da sve to pažljivo skinem i da im donesem puške za dva dana. Nisu pomenuli kakve vrste pušaka. Morao sam da se držim za ograde da bih stigao kući." Ako je to tačno, to bi bila strašna opružba za ovu policijsku stanicu. Da li se slažete?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno. Ako je ovo i u manjem delu tačno, to je svakako strašna optužba na policijsku stanicu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U svetlu onoga šta ste rekli pre pauze, ovakva informacija traži istragu od strane policije, policijskih vlasti, uključujući i vas.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovakava informacija naravno

da traži hitnu istragu od nadležnih rukovodilaca u Ministarstvu unutrašnjih poslova, ali moram da vam kažem da se zaista ne sećam ovakvog događaja. To, naravno, ne znači da on nije istražen i da nisu preduzete odgovarajuće mere, ali zaista nemam informaciju ni o događaju, ni o tome da li je nešto po ovome postupila policija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idete ispred mene. Hteo sam da nam kažete, da nam pokažete gde možemo da nađemo podatak o bilo kakvoj istrazi koju je obavila vaša policija po ovakvoj informaciji, a kojom bi se identifikovali policajci koji su u tome učestvovali, šta je trebalo da se učini i moglo da se učini? Možete li da mi kažete gde mogu da nađem informaciju o takvoj istrazi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa naravno da je adresa za proveru šta je učinjeno po ovoj informaciji i da li je, naravno, informacija zaista dostavljena Ministarstvu unutrašnjih poslova, jeste Ministarstvo unutrašnjih poslova Srbije. Ne verujem da bi uopšte moglo da se desi da bilo ko u Ministarstvu unutrašnjih poslova dobi je ovakvu informaciju, a da ne preduzme hitne mere na proveri navoda iz ovakve informacije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Istina je da je 1995. godine Kosovo bilo jedna policijska država gde se primenjivalo nasilje i ovakve optužbe su mogle jednostavno da se previde. To je bio standardni pristup ovakvim informacijama. Tačno ili netačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja ću da vas podsetim i da obrazložim zašto ja verovatno nisam imao takvu informaciju, ako je uopšte stigla do ministarstva. Podsetiću vas da sam ja u 1995. godini i 1996. godini boravio u Istočnoj Slavoniji i to mi je bio zadatak u to vreme. Naravno, nisam obratio pažnju koji datum nosi ova informacija i kada je dostavljena ministarstvu. Ne verujem da bi moglo da se desi da ovakvu informaciju ... Ja ne znam da je došla u ministarstvo kada sam se ja nalazio u Beogradu, moguće je da je došla kada ja nisam bio u Beogradu, ali bez obzira kada je došla, ja sam siguran da je po ovakvoj informaciji moralo da se preduzme sve da bi se utvrdila ili osporila istinitost ovakvog navoda.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja tražim te dokumente, ako ste u mogućnosti da ih nađete i da nam ih dostavite. Dozvolite mi da vam kažem i nešto drugo. 22. maja 2002. godine, pre tri godine, a to je stranica 5.554 do 5.557 zapisnika, jedan svedok je izneo priču, ne o tome da su ga tukli, već da je video premlaćivanje koje su izvršila dvojica policajaca koje je on imenovao, dakle ljudi po imenu Jašović i Šparavalo. Da li vi znate za tu dvojicu policajaca ili ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam gospodina Jašovića upoznao u Hagu (The Hague) dok smo čekali svedočenje. Pre toga nije mi bilo poznato ni jedno ni drugo ime.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, ono šta je rekao ovaj svedok, mnogo pre nego što je Odbrana počela da izvodi dokaze i mnoge pre pitanja koja ste vi ovde pokrenuli, taj svedok je rekao da je video da je jedan pedesetogodišnji čovek po imenu Muhamed Begaj (Muhamed Begaj) iz Prištine, bio vezan za stolicu i to vezan lisicama i da su ga ova dva policajca tukla. Da li vi znate bilo šta što bi osporilo svedočenje ovog svedoka?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja prvo ne znam ni svedočenje svedoka. Ne znam da li svedok jeste ili nije pričao istinu. Da bi bilo šta govorio o bilo kom konkretnom događaju, konkretnoj informaciji, morao bih da znam sadržaj informacije, da pokušam da se setim da li znam bilo šta. Možda bi bilo važno da ponovo ponovim da i jedan i drugi slučaj, ako su se desili, svakako su izrazito teški, ali oni su sigurno, opet pod uslovom da su se desili, protivzakonito ponašanje pojedinca. Protivzakonita ponašanja pojedinih policajaca evidentiraju se u svim zemljama. To mi je poznato. Pitanje je, svakako, mere i obima takvog ponašanja i pitanje je kako se reaguje na takvo ponašanje, ali se ne mogu generalizovati i iz toga zaključivati da je policija na Kosovu bila nasilna i da je na Kosovu vladala takozvana policijska država, kako ste vi rekli. A svakako oba događaja su za osudu. To uopšte ni u jednom trenutku nije sporno, ako su se desili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, mislim da sam ovim zaključio

sa Kosovom, ali bih vama stavio na raspolaganje sledeće napomene. Ne, u stvari, prvo ću da postavim svedoku još jedno pitanje. Dakle, kada je reč o Račku, gospodine Stevanoviću, materijali koje ste vi doneli pokazuju da je OVK bila prisutna u Račku i da su oni pucali 15. ujutro.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To pokazuju materijali koje sam pročitao i informacije koje sam imao u vezi sa događajem u Račku, a postoji niz operativnih informacija i službenih beleški koje govore o delovanju terorista u Račku i o njihovom ugrožavanju, pre svega komunikacije Štimlje (Shtime) - Prizren (Prizren) i Štimlje - Uroševac.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Pokušavam da odgovori budu kratki, ali materijali koje ste vi ponudili, dokumenti koje ste vi ponudili, nijedan od njih ne nudi priču očevidaca o onome šta se desilo i to je sve, kada je reč o srpskoj strani, bazirano na zaključcima, izvedenim zaključcima, u najboljem slučaju, zar nije tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa u tabulatorima se nalazi izveštaj o događaju u Račku koji je sačinila odgovarajuća radna grupa. Iz tog događaja se može videti kakav je sled aktivnosti bio tog dana i šta je koja od jedinica učinila i kakve su posledice, a od svih ostalih dokumenata može se videti još dosta detalja o tome. Naravno, svi detalji koji se nalaze u dokumentima zasnovani su na saznanjima pre događaja, na saznanjima o događaju i, posebno, na saznanjima nakon događaja, kada su započele istražne i druge radnje, uz sve probleme o kojima smo više govorili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I, na kraju, mada ćete možda da kažete da ne možete da odgovorite na to pitanje, ja ću da iznesem stav kako bi on bio jasan. Dokumenti koje su pripremile različite srpske vlasti izbegavaju da se bave detaljima kako bi zataškale istinu i zbog toga se nikada ni ne bave pitanjima otkrivanja oružja ili mesta na kom su pronađeni leševi. Šta kažete na to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ako u ovom pitanju mislite na Račak samo, onda je jasno zbog čega tako sitni, a važni detalji nisu

tu. Dakle, nisu tu jer je dokumentovanje kompletnog događaja obavljeno nakon opšte promene stanja na licu mesta, a to sam objasnio. Ako pogledate druge predmete koji se takođe nalaze u tabulatorima, videćete da imate najsitnijih i najvažnijih detalja koji su dokumentovani na uviđaju, kada je uviđaj obavljen neposredno po samom događaju. Imate one događaje u Suvoj Reci (Suhareke) i ne mogu da se ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Časni Sude, mogu li da objasnim ono šta smo uradili, jer bi moglo da bude interesantno. Ja sam iz svakog izvora, iz kog sam mogao, dobio priče srpske strane o Račku i postavio sam ih hronološki. Da bismo sve to istražili sa bilo kojim svedokom, trebalo bi nam mnogo vremena. Većina dokumenata nije iz ovih dokumenata koje je predložio ovaj svedok, ali neki jesu iz ovih otprilike 140 dokumenata. Ja to pominjem, jer ćemo time, naravno, morati da se bavimo kada budem tražio da svi, ili skoro svi njegovi dokumenti budu isključeni, ali iako bi analiza ovog hronološkog dokumenta na konvencionalan način bila od pomoći u nekom trenutku, ona bi svakako oduzela mnogo više vremena nego što mi možemo da priuštimo ovom prilikom. Možda ćemo biti u mogućnosti da se bavimo ovakvim materijalom sa nekim drugim svedokom. Možemo li sada da pređemo na Izbicu (Izbice)? Vi ste svedočili o Izbici. Naravno, ponovo, vi niste bili tamo. Da li ste ikada bili tamo? Vi nikada niste bili tamo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam nikada bio tamo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas da pogledamo tabulator 69, sveska 2. Da li je ovo sastanak kome ste vi prisustvovali?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naći ćemo zapisnik. Samo trenutak. I tu se u zapisniku spominje Izbica.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne bi trebalo u zapisniku da se pominje Izbica, jer je reč o 17. februaru, ali možda je i moguće. Da li je tabulator 69? Da li sam dobro pratio?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vratićemo se na to u slučaju da sam pogrešio. Da li je tačno da su do marta 1999. godine i MUP i Vojska Jugoslavije delovali u području Drenice (Drenice)?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Do marta 1999. godine?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, ili približno oko marta 1999. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa i u vreme 1998. godine i u vreme 1999. godine i policija i vojska delovale su na širokom prostoru Kosova, a u Drenici svakako.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Da li su delovali zajedno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Svako je obavljao poslove iz svoje nadležnosti, a u izvođenju planiranih antiterorističkih aktivnosti jesu delovali zajedno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vaš iskaz o Izbici na bilo koji način osporava činjenicu da su ljudi koji su bili okupljeni u Izbici podeljeni na muškarce i žene?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: O podeli ljudi na muškarce i žene saznao sam iz optužnice i iz vaših pitanja ili citata nekih delova optužnice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, ali ako je to u dokazima koji su ponuđeni ovom Sudu, da je to ono šta se desilo, da su muškarci odvojeni i da su posle toga masakrirani, vi nemate nikakvog razloga da sumnjate u istinitost tog iskaza, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja imam razloga da sumnjam zbog činjenice, ako se dobro sećam, da u optužnici stoji da je broj civila oko nekoliko hiljada, da su muškarci odvojeni od žena, staraca i dece i da su onda pogubljeni, pa iz takve formulacije, iz takvog konteksta proizilazi da je samo u grupi od 4.000 ili 5.000 civi-

la bilo samo 100 muškaraca, što je zaista nelogično. Tu nelogičnost prosto imam u svesti. Ali podsetiću, sve šta policija zna o Izbici, zna od momenta kada se na internetu ili na nekakvoj televiziji pojavio satelitski snimak. Dakle, policija nema saznanja šta se desilo pre toga u toj zoni.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, dokazi koje mi imamo, uključuju i dokaze koje nam je ponudio neko ko je snimio fotografije u to vreme i to je deo našeg dokaznog predmeta 162, tabulator 4. To je jedna fotografija čoveka sa štakama ili štakom, kao primer da se podsetimo. Kada je s vama obavljen razgovor kao sa osumnjičenim, vi niste sugerisali u tom intervjuu da su te žrtve bili aktivni borci OVK. Da li je to i dalje vaš stav?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam govorio o stradalim licima koja su pronađena u svežem, uslovno rečeno, groblju u mestu Izbica, na osnovu snimka. A mislim da se dobro sećam, nisam pretpostavljao odakle su stradala lica u tom groblju i šta je uzrok njihovog stradanja. To je trebalo da bude pitanje istrage.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Istraga, ako je do nje i došlo, nikada nije otkrila da su ove žrtve, na primer, ovi ljudi koji su prikazani na ovim fotografijama bili pripadnici OVK koji su se aktivno borili. Evo, ovo je fotografija kako su pronađeni.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: A ako se dobro sećam, na ovom svedočenju, mi smo iz dokumenata koji se nalaze u ovoj dokumentaciji mogli da konstatujemo bar četiri dokaza visoke vrednosti, da bi bar četiri lica trebala da pripadaju OVK. Naravno, za ostala lica to tada, a ni do ovog trenutka, koliko je meni poznato, nije ni potvrđeno ni demantovano. Kad je reč o ovoj fotografiji koju vidim, ja, naravno, ne mogu da kažem da li ova fotografija ima veze sa stradalim licima pronađenim u groblju koje je ekshumirano i kasnije po proceduri urađeno ono šta smo mogli da vidimo u predmetu koji se nalazi ovde.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas, ako sada želite da kažete nešto

drugačije od onoga šta ste rekli u tom intervjuu, slobodno to uradite. Ako želite da kažete da su svi ti ljudi bili borci OVK, molim vas da to uradite? Da li je to vaš iskaz sada?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da nije. Ja ne želim ništa da kažem što ne znam i što, o čemu nemam informaciju. Ja vam samo pričam ono šta znam. Naravno da ne želim ni na koji način da promenim iskaz.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Molim da mi se vrati ta fotografija. Stalno ste se zadržavali na činjenici da su te grobnice bile pojedinačne grobnice, a ne masovne grobnice, ali to su dokazi koje smo mi čuli. Čuli smo kako su iskopane, da su sve iskopane istovremeno i ako se pogledaju fotografije, fotografije koje je uvelo Tužilaštvo, jasno je da su te grobnice iskopane u isto vreme, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pojedinačni grobovi su otkopani u isto vreme, uslovno rečeno, istog dana ili za dva dana. Nisam sasvim siguran, ali je svako sahranjen, svako sahranjeno lice bilo sahranjeno u pojedinačnu grobnicu, a sve pojedinačne grobnice nalazile su se na jednoj lokaciji. Ja nisam smatrao da bi to moglo da se označi masovnom grobnicom, već grobljem. To je moje shvatanje tih pojmova.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vi na neki način kritikujete seljane koji su pronašli pojedine grobove sa pojedinim telima? Da li biste vi radije da je to bila masovna grobnica?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To apsolutno nema nikakve veze sa tom vašom idejom. Ja prosto govorim o činjenicama na licu mesta. Dakle, taman posla da bih voleo da bude masovna grobnica i taman posla da sam voleo što smo ih našli. Najviše bih voleo da na Kosovu nije stradalo nijedno lice. Najviše bih voleo da uopšte nije bilo rata, da nije bilo terorizma i opet pokušavate, stvarno mi je žao što moram to da kažem, da me, ovaj, dovedete u kontekst idejnog tvorca nekakvih zločina na Kosovu i Metohiji. Pa naravno da mi ne pada na pamet i da mi nikad nije palo napamet da pomislim bilo šta loše ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stevanoviću, ja želim da znam, dok slušam vaš iskaz o pojedinačnim grobovima, šta vi hoćete da kažete? Ako kažete da verujete u dostojanstvo mrtvih, pomozite mi kod sledećeg: kada su vaše vlasti ekshumirale ta tela koje su mašine koristili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To zaista ne znam. Ne znam koje su mašine koristili ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Rovokopač?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu da verujem da je korišćen rovokopač. Postoje fotografije i leševa i grobova, ali zaista ne znam da je korišćen rovokopač i to svakako ne bi bilo dostojanstveno da je korišćen rovokopač.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da se vratimo na tabulator 69. To jeste pravi tabulator. Moje kolege su bile u pravu. Gospodine Stevanoviću, molim vas pogledajte tabulator 69. Stranica 2 u verziji na engleskom jeziku, a paragraf koji počinje rečima: "Crna Gora". U prevodu na engleski, mislim da je to pri dnu stranice ili je možda druga stranica vaše verzije. Videćete tu jedan pasus sa sastanka MUP-a koji kaže: "Štab je planirao da izvrši, kad se to naredi, tri akcije čišćenja terena od terorista u rejonima Podujeva, Dragobilja (Dragobil) i Drenice". Da li vidite taj pasus pri dnu prve strane, pri samom dnu prve strane? I dalje se kaže: "I za to su pripremljene snage policije od oko 4.000 pripadnika, oko 70 policajaca iz operativno-poterne grupe i oko 900 policajaca iz rezervnog sastava". Da li vidite to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu još to da pronađem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dno prve stranice, poslednja rečenica.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dno prve stranice kod mene počinje "osnovni princip tog sporazuma je prestanak oružanih dejstava". Dakle, govori se o Misiji OEBS-a (OSCE Kosovo Verification Mission) kod mene. Moguće da možda imamo različite dokumente.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte dno ove stranice. Pet redova od kraja: "Štab je planirao da izvrši, kada se to naredi, tri akcije čišćenja".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Izvinjavam se. Ja gledam u sasvim drugi tabulator.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Dakle, pre nego što dođemo do događaja, pre nego što dođemo do ovih događaja koji su se desili u martu, vidimo da je MUP planirao operacije čišćenja u području Izbice. Šta ste mislili pod ovim "operacija čišćenja" na ovom sastanku 17. februara kom ste vi prisustvovali?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam takođe više puta objasnio da pojam "čišćenje" podrazumeva isključivo čišćenje teritorije od terorista. I ima ona dodatna jedno ili dva značenja, a to je: raščišćavanje komunikacija i čišćenje teritorije u smislu asanacije. A ovde, očigledno kada je reč o akcijama, reč je o antiterorističkim akcijama koje su u tom trenutku planirane na određenim područjima. To ne bi trebalo da bude nikako sporno. Znači Podujevo, Dragobilje i Drenica. To su prosto tri regiona na Kosovu koja su inače bila poznata po prisustvu i delovanju terorista.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pretpostavljam da je onda zakonita policija u februaru 1999. godine koristila reč "čišćenje", misleći pod tim hapšenje kad god je to moguće, a priklanjala se nasilju i ubistvima ljudi samo ako je to bilo apsolutno neophodno. Da li bi to bilo tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U određenom smislu to šta ste rekli jeste tačno. Dakle cilj je bio, već sam objasnio više puta šta, a posledice su bile nepoželjne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajmo onda sada vaš dnevnik. Strana 98 na engleskom jeziku. Sad ćemo to da stavimo na grafoskop. Molim sudskog poslužitelja ako može da stavi verziju na BHS na grafoskop, kao i prevod na engleski jezik. Ne znam da li je to

moguće.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da li možete da pomognete? Koji je to tabulator?

SUDIJA KVON: Broj 440, tabulator 440, bajnder 70.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Nema ... U mom kompletu tabulatora izgleda da taj tabulator nema.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Onda vas molim da se poslužite kopijom koju sam ja dao da se stavi na grafoskop. Hvala. Ovde u belešci za 21. maj vidimo da stoji, "Čišćenje terena - Izbica". O čemu se tu radi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Treba da pronađem to. Izvinite, ne mogu da pronađem to. To je strana 79?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Druga beleška na listi: "Legalnost, čišćenje terena - Izbica, krivična dela, izolacija, povratak oružja". Šta to sve znači?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, molim vas, pod tačkom 2 ne piše čišćenje terena, nego piše asanacija. To pre svega, ali podsetiću vas da sam rekao da smo za Izbicu saznali preko satelitskog snimka i podsetiću vas da smo više dana tragali za Izbicom. Ovde ne mogu da potvrdim da smo ga u ovom trenutku pronašli, ali izgleda da jesmo, a asanacija zna se šta podrazumeva. Videli ste na onoj beleški kod Pustog Sela (Pastasel). Dakle, podrazumeva u ovom slučaju sve ono šta se radi u skladu sa zakonom o krivičnom postupku, a to znači ekshumacija, provera tačnosti informacija. Ovde je informacija očigledno bila proverena, a zatim sve ostalo. Ekshumacija po nalogu istražnog sudije, uviđaj na licu mesta, obdukcija i sve ostalo šta je urađeno, a što se nalazi u predmetu koji sam ja doneo tu. Dakle, reč je o poginulim ljudima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Razlog zbog koga je Izbicu trebalo istražiti je to da su u javnost iznete fotografije iz vazduha, što su učinili među-

narodni faktori i vi niste više imali izbora. Nije li to istina?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ma to apsolutno nije istina. Samo su dva slučaja saznanja za takve stvari bila prisutna na Kosovu. Dakle, samo Izbica i Pusto Selo. Svih ostalih 1.500 slučajeva smo saznali na drugi način.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako sam, dakle, dobro shvatio, vi od nas tražite da mi prihvatimo tvrdnju da uz sve one policajce koji su tada bili na terenu, 150.000 policajaca, ako se ne varam, kad je poginulo 100 ljudi vama je trebala informacija iz međunarodnih izvora da uopšte saznate da se tako nešto dogodilo, a i onda vam je trebalo više dana da pronađete lokaciju? Da li vi to stvarno kažete, gospodine Stevanoviću?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Najpre da kažem da nikada nije bilo 150.000 policajaca, nego je bilo maksimalno 15.000 policajaca. I naravno da nismo trebali da čekamo informaciju međunarodnih organizacija, već nam je, jednostavno rečeno, trebala informacija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kako to da vam je trebalo toliko dana da pronađete jedno selo na jednom tako malom području poput Kosova? Tu nešto nije u redu, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja vam tvrdim da je to tačno. A zaista liči da nije logično. Jednostavno nismo mogli da ga pronađemo. Postoji snimak u kome novinari tragaju i tragali su, zaista, paralelno s nama i našli smo to mesto nakon najmanje sedam dana, po mojoj proceni, ne mogu sasvim sigurno da se setim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Tako vi kažete. Idemo, onda, dalje. U stvari, da vas još pitam šta ovde u ovim beleškama znače krivična dela? Na koja ste to krivična dela mislili ako se radi samo o asanaciji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ako bolje pogledate, gospodine tužioče, tačka 2 je zakonitost, znači u najopštijem smislu. A asanacija je jedna od radnji kojom se obezbeđuje zakonitost. Krivična dela, dakle pronalaženje izvršilaca, otkrivanje krivičnih dela,

rasvetljavanje krivičnih dela. Dakle, zakonitost u smislu rada po krivičnim delima, u najopštijem smislu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nisam vas shvatio. Šta ste vi u to vreme mislili? Kakva su to krivična dela bila počinjena ili ste vi znali kakva su krivična dela bila počinjena?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije uopšte sporno da je u to vreme bilo dosta krivičnih dela i nije sporno da sam prikazao tabele koliko je dela bilo. I postoje spiskovi o svakom delu, ali je ovde suština kada se insistira na zakonitosti, da su krivična dela u prioritetu, u svakom smislu, u smislu otkrivanja dela, u smislu rasvetljavanja dela, u smislu procesuiranja izvršilaca i tako dalje. Dakle, sve ono šta se vezuje za krivična dela treba raditi intenzivno da bi se obezbedila zakonitost u postupanju. Možda vi mislite da ... Ne znam, prosto ne mogu da razmišljam na vaš način, jer svaka teza, ako ste, ako ste jednostrani ili zlonamerni, izvinjavam se ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stevanoviću ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... može da se komentariše na različite načine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stevanoviću, ja želim da vam dam mogućnost da protumačite reči koje će možda da budu od interesa za Pretresno veće. Ako nemate ništa više da kažete o značenju reči "krivično delo", u toj situaciji hajde da se vratimo na stranu 100. To smo već ranije gledali. Ako pogledamo ovo šta stoji pri vrhu strane gde se govori o uklanjanju nasilja nad imovinom, sećate se da smo tu imali problem, jer smo zamenili reč "imovina" rečju "civilni", ali zanima me ovaj deo gde se kaže "raščišćavanje terena" ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molim vas da zamolite gospodina Najsa da kad pokazuje na stranice, čini to kao što je radio proteklog dana, navodeći ovaj vaš ERN broj, jer teško je naći po ovom dnevniku stranice kako ih on sada označava.

TUŽILAC NAJS: R0172446 za optuženog.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Najsa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stevanoviću, ovde se govori o asanaciji: "Zanima nas istina. Svaki slučaj mora da se reši, Izbica, Buha". Recite nam onda nešto o Buhi. On je bio komandant PJP, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tačno. On je bio komandant jednog odreda PJP za koga smo u tom trenutku pretpostavljali da je imao jedinicu na tom prostoru i ovde se očigledno ukazuje da on mora da ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Čekajte, čekajte. Zaustavimo se ovde. Ne smemo da idemo prebrzo. Idemo korak po korak. Vi ste pretpostavljali da on ima jedinicu u tom kraju. Na osnovu čega ste to pretpostavljali?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa zato što se orijentaciono znao region, odnosno zona rasporeda svake jedinice, iako sam napomenuo da su te jedinice, zavisno od zadatka, menjale svoje zone angažovanja i zone delovanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Ako onda, na primer, neka jedinica PJP počini ovaj grozan masakr, onda je to najverovatnije bila Buhina jedinica. Tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pod pretpostavkom da je u to vreme zaista bio tamo. Mi govorimo o vremenu pronalaska grobnica, grobova, a ne govorimo o vremenu događaja, jer, podsetiću vas, vreme događaja u optužnici je mart mesec, a vreme pronalaska ovog groblja je maj mesec. Dakle, ovde se pretpostavlja da je Buha u tom ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Čekajte, čekajte. Gospodine Stevanoviću, čekajte. Nemojte da se zatrčavate. Sačekajmo.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne zatrčavam se. Nemam tu nameru, zaista.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: “Moramo da znamo šta je istina. Svaki od ovih slučajeva mora da se reši”. Da vidimo: “Izbica, Buha”. Objasnite nam, molim vas, kako bi pronalazak grobova mogao da reši taj slučaj i pronađe se istina?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa najpre moraju da se pronađu grobovi koji su viđeni na snimku. Ne može se ništa raditi pre nego se proveri tačnost navoda satelitskog snimka. To je prva stvar. Nakon toga sledi niz istražnih i drugih radnji da bi se došlo do istine. Ovde u dokumentaciji se nalazi ogroman predmet koji govori šta je to sve urađeno nakon pronalaska groblja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dozvolite mi da vas opet zaustavim. Jedinica koja vam je bila od najvećeg interesa u vašim nastojanjima da ustanovite istinu i rešite taj slučaj je jedinica koja je bila prisutna u Izbici u relevantno vreme, kraj marta. Pa vas ja pitam koja jedinica je to bila i zašto ta jedinica nije ovde zabeležena?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja vam ponovo odgovaram, mi u vreme kada govorimo o Izbici nemamo saznanje o događaju koji ste vi kasnije opisali u optužnici. Mi ne možemo u tom trenutku da razmišljamo o martu. Mi prosto razmišljamo o činjenici koju imamo, a činjenica koju imamo jeste da imamo groblje na jednom mestu. Da bismo došli do marta, morali bismo pročitati optužnicu. Mi nemamo u tom trenutku ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Opet moram da vas zaustavim. Gospodine Stevanoviću, ja moram da vam kažem da vi to, manje-više, izmišljate usput kako biste to uklopili sa onim šta piše u dokumentima koji su napisani u to vreme. Ako ne izmišljate, recite mi onda ovo: na kraju ste otkrili stotinu ljudi ubijenih na onaj način kao

što smo to videli na fotografijama. To se, znači, dogodilo krajem marta. Trebalo je da vi onda pronađete jedinicu PJP koja se nalazila na tom području i započnete istragu. Pokažite mi, molim vas, neki dokument koji pokazuje da je pokrenuta istraga o jedinici PJP koja se tada nalazila u tom području u vreme počinjenja zločina?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Vi ste ponovo rekli krajem marta. Ja zaista moram ponovo da kažem da mi saznanja imamo krajem maja. I videćete iz dokumenata da su istražne radnje obavljene možda ulaskom u jun, a takođe ću vas podsetiti da ja već 30. maja odlazim za Beograd i kasnije 2., 4. juna sam u Kumanovu i, kao što znate, do 20. juna ostajem na Kosovu. Dakle ne bavim se dalje tim, niti bilo kojim drugim predmetom. Bavim se KFOR-om (Kosovo Force) i implementacijom vojno-tehničkog sporazuma.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali vidite, vi ste ovamo doneli sve ove dokumente. Da vas podsetim, stvar je spomenuta u saopštenju za štampu NATO 17. aprila. O tome se negativno govorilo na beogradskoj televiziji 15. i 16. aprila i vi ste mogli da izolujete grupu koja se nalazila na području Izbice pre sredine aprila. Recite nam da li je policija to ikada uradila? I ako nije, zašto nije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja ne znam zaista šta bih trebao više da kažem, ako mi ne verujete da nismo znali gde je Izbica, dok nismo, do kraja, do iza 20. maja ... To je jedini razlog. Znači, našli smo Izbicu krajem maja. Prva patrola koja je izašla na lice mesta i pronašla mesto, to se desilo negde 25., nisam siguran, ali svakako posle 20. maja i sve radnje su završene negde do samog početka juna, koje je tada bilo moguće završiti. Ni u jednom trenutku nikakvo saznanje o događaju iz marta mi nemamo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Uzgred, da li je Buha koji se nalazio na čelu PJP, Boško Buha koji je ubijen 10. juna 2002. godine? Da li je to taj čovek?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. To je taj čovek.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je taj atentat MUP ikada rešio ili je to

još jedan od nerešenih slučajeva?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja mislim da je još jedan od nerešenih slučajeva, ali znam da se u Beogradu vodi intenzivna istraga u vezi sa tim slučajem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam, u stvari, šta se govori, koje su glasine o tome zašto je Buha eliminisan?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam. To zaista ne znam. Ne pratim te glasine. Ja sam profesionalac, to sam vam rekao i glasine samo mogu da pomognu u istrazi na određen način, ali ja se ne bavim istragama. Od 2001. godine isključivo sam zaposlen na Policijskoj akademiji i bavim se nastavom i naukom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nakon što su leševi ekshumirani, nakon što su snage Srbije iskopale leševe, šta im se dogodilo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, prema mojim saznanjima i prema dokumentaciji koju imam, oni su, kako se to stručno kaže, nad njima je izvršen spoljni pregled, mislim da je izvršena obdukcija, ali ovog trenutka ne mogu da potvrdim, jer ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zašto?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Molim? Nisam razumeo pitanje, oprostite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zašto je izvršen spoljni pregled leševa? Iskopali ste ih, srpske snage su ih iskopale, a vratiću se još na to da li ću potvrditi ili povući tvrdnju koju sam ranije izneo o upotrebi rovokopača, kako tu ne bi ostalo nikakve sumnje. Znači, leševi su iskopani, na brzinu su pregledani tokom jednog dana i šta ste onda uradili sa njima?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Od naloga istražnog sudije za ekshumaciju, sve dalje radnje obavljaju se po nalogu istražnog sudije. Predmet je, koliko se sećam, ustupljen vojnim istražnim organima ili su u obdukciji i spoljnom pregledu leševa učestvovali stručnjaci Vojno-medicinske akademije. Dakle, policija je pronašla lice

mesta i o tome dostavila informaciju tužiocu, nadležnom tužiocu. Tužilac je naložio mere istražnom sudiji i sve dalje mere obavljaju se ili se realizuju po nalogu istražnog sudije. Policija u tom postupku samo asistira nadležnom istražnom sudiji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Pogledajmo sada jednu kartu. Još nije u spisu, ali to je karta relevantnog dela teritorije sa nekim oznakama. Vi prihataete da je od početka ovog suđenja, tokom vremena, bilo sve više i više dokaza o odredištu leševa, pogotovo zbog nalaza u Batajnici, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislite o odredištu leševa nađenih u Izbici?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Imao sam tu informaciju da su neki od stradalih ljudi pronađeni u masovnoj grobnici u Batajnici.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo onda rezime onoga šta se po mojim tvrdnjama dogodilo sa tim leševima nakon što su ih srpske snage iskopale. Leševi su išli, između ostalog, u području Izbice u Suvi Do (Suhodoll), Mitrovicu (Mitrovica), u mrtvačnicu, Severna Mitrovica, Šupkovac (Shupkofc), Nevoljane (Novaline) i Brusnik (Brusnik). Ali neki od leševa su završili i u Petrovom Selu i u Kladovu. Možete li da objasnite zašto?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa to sam već vrlo jasno objasnio. Ja ne mogu da objasnim zašto su leševi koji su dokumentovani i sahranjeni na određena mesta premeštani u Batajnicu ili eventualno u Petrovo Selo. Za Petrovo Selo, ne znam. Nisam čuo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada molim vas pogledajte jednu tabelu koju smo mi pripremili. Molim da se to podeli po sudnici. Časni Sude, podaci u tabeli delimično se zasnivaju na postojećim dokaznim predmetima, a delimično na materijalima koje smo u međuvremenu dobili i u međuvremenu ćemo postaviti zahteve da se ti dokumenti uvrste u spis, osim ako se optuženi ili neki od svedoka

Odrane ne slože sa istinitošću sadržaja dokumenata. Molim vas da se dokument prvo da svedoku. A, ima ga. Dobro. U redu. Ako pogledate tu tabelu, ja ću da vam objasnim o čemu se radi. Pogledajte prvo stranu 5. Tu možete da vidite legendu lokaliteta ekshumacija PSII, FHH, FLP, i tako dalje. Ako onda pogledate prvu stranu, videćete kako je ta tabela sastavljena. Tu se nalaze imena žrtava prema očevicu koji je snimio fotografije i drugim očevicima koji su bili prisutni na licu mesta kad su pronađeni leševi. Tabela je na engleskom jeziku, pa ja moram da vam pomognem u nekim stvarima. U sledećoj koloni su žrtve pronađene na Kosovu, nakon toga žrtve pronađene u Srbiji, tako da ako pogledate te dve kolone, videćete da je, na primer, Aslan Aruši (Asllan Arushi), pronađen u Srbiji na PS2217, to je Petrovo Selo, a Aslan Bajra (Asllan Bajra) je pronađen na groblju u Suvom Dolu na Kosovu. Jeste li shvatili taj deo dokumenta?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, shvatio sam princip.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Optuženi je preko vas skrenuo našu pažnju na razlike između liste imena s leve strane i onih koji su identifikovani nakon ekshumacija koje su izvršile srpske snage i vidimo, na primer, da se broj 12 pojavljuje u vašem dokaznom predmetu u tabulatoru 417, pa isto tako i broj 23 i isto tako i broj 52, pa isto tako i broj 54, 67, 73 i na sledećoj strani 86, 103, na poslednjoj strani broj 109, broj 113, broj 115 i tako dalje. Znači, prema vašim dokazima o ekshumacijama za sva ta tela imena se poklapaju sa iskazima koje smo dobili od svedoka koji su svedočili pred ovim Sudom. Da li shvatate to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, shvatam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Vratimo se sada na broj 17, Dibran Dani (Dibran Dani). To je osoba koja je identifikovana na licu mesta. To je osoba koja se pojavljuje na srpskom popisu leševa koje su ekshumirali. Vidite sada gde je taj čovek na kraju završio, gospodine Stevanović. Njegov je leš završio u Petrovom Selu. Imamo tu i umrlice. Ja mogu da ih ponudim na uvrštenje, ali to će da nam uzme

vremena. To možemo kasnije da uvrstimo u spis na brži način. Dakle, ukoliko se Sud na kraju uveri da se to dogodilo, možete li vi nama da objasnite kako to da je najmanje jedan leš od leševa koje su ekshumirale srpske snage uklonjen sa mesta gde je izgubio život, sa mesta gde je živeo i završio u severnoj Srbiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da vam ne mogu odgovoriti, a objasnio sam to nekoliko puta zašto ne mogu da vam odgovorim, jer to zaista izaziva čuđenje.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, kolika je udaljenost između Izbice ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I Petrovog Sela? Pa ja mislim da će svedok, on je iskusan policajac, moći da da i vazdušnu udaljenost i udaljenost putem, otprilike. Koliko ima kilometara između Izbice i Petrovog Sela, otprilike?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ima 350, 400 kilometra po slobodnoj i brzjoj proceni, putem.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I osim ukoliko se ne varam, nijedan od puteva, osim možda jednog manjeg dela autoputa, nije brz put. To su sve lokalni putevi, regionalni putevi.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisu lokalni, ali regionalni jesu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Preživeli koji su ovde svedočili, gospodine Stevanoviću, kažu da su za iskopavanje leševa korišćeni rovokopači. Svrha iskopavanja leševa je bila da se oni sakriju, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: A to bi bilo zaista krajnje nelogično. Postoji dokumentacija o tome gde je svaki pojedinačno leš sahranjen. Postoji skica i ako se dobro sećam, postoje fotografije svakog od njih. Neobjašnjivo je zaista zašto bi se uradila takva dokumentacija, ostavila da bude javna i dostupna i trajna, a da se, a da to podrazumeva nameru da se leševi uklone. To je prosto, nema, nema nikakvog uporišta u logici, niti u razumu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, ako vi ne možete da nam budete od pomoći u vezi sa tim, kako to da je leš koji se nalazio pod srpskom kontrolom, uspeo da prevali 350 kilometara putem, do Petrovog Sela? Recite nam ko može da nam bude od pomoći?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja, zaista ... Može pomoći onaj ko je to učinio, ako se do njega dođe. Ne znam ko može. Ko je organizovao i ko je to učinio, on jedini to zna. Ono šta smo mi uradili u to vreme možete videti ovde, a ono šta je neko drugi uradio mimo mog znanja, ja tu ne mogu da budem od posebne pomoći.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali to je šokantno nepoštovanje mrtvih, da se iskopaju i da se prebace na mesta gde možda neće ni da se pronađu. Da li se slažete s tim?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Slažem se apsolutno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još niko do sada nije identifikovan kao osoba koja je prevezla te leševe, je li tako? Odnosno, nije bilo nikakve istrage. Do sada nije obavljena nikakva istraga da se identifikuje ko je prebacio te leševe iz Izbice do Petrovog Sela?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Koliko ja znam, od momenta kada se saznalo da postoje grobnice u Batajnici i Petrovom selu, istraga je počela i, opet prema mojoj opštoj informisanosti, ta istraga je u Srbiji u toku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sugerišem da je to učinjeno samo zbog obaveze na osnovu spoljnih saznanja. Ali hajde sada da pogledamo stranicu 320. Ja vam sugerišem da je cela svrha pomeranja tih tela, na prvom mestu, taj strašni način na koji su oni iskopani. Pogledajte ovaj snimak iz vazduha, vidite tragove traktora, vidite kako su dirane te grobnice u Izbici i vidite kako je prekopavano tlo 3. juna. Kakvo vozilo sa ovakvim gusenicama bi bilo potrebno da se obavi ovakvo iskopavanje leševa iz pojedinačnih grobova, recite nam to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja prvi put vidim ove dve fotografije. Na ovoj desno, naravno, prepoznajem jedan trag koji liči

na trag nekog težeg vozila, ali samo jedan. Dakle, vidi se da ovaj trag vodi do ove tamne mrlje i vidi se da odlazi negde. Opet prema mom laičkom, sasvim laičkom iskustvu, da je rađeno rovokopačima, moralo bi se ovde prepoznati više tragova ili ih ja ne vidim, a slika je suviše zasenčena u ovom mestu gde je bila grobnica, tako da ne mogu da prepoznam ništa osim jako zatamnjene senke.

SUDIJA KVON: Koji je to tabulator?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 320, 75. Časni Sude, samo trenutak. Izvinjavam se Pretresnom veću. Pre nego što pođemo dalje od ovih mesta zločina, bavio sam se, mislim, svima kojima se bavio i optuženi, osim jednog. Da li mogu da iznesem jasno naš stav u vezi sa Kotlinom (Kotline)? Sudija Kvon (Kwon) nas je pitao da li su sva imena koja su navedena u dodatku u vezi sa Kotlinom, u "Dodatku L", identifikovana kao leševi koje je identifikovala OVK. Tu je referenca na knjigu OVK koja je dostavljena optuženom nedavno. Ona je dostavljena u skladu sa Pravilom 68, ali, u stvari, ne mora da bude dostavljena po tom pravilu, jer je to javni materijal, može da se nađe u knjižari. Međutim, mi smo je dostavili iz predostrožnosti da bismo bili sigurni da optuženi neće da propusti nešto šta bi moglo da mu bude na raspolaganju. Mislim da se četiri od tih imena koja se pojavljuju u "Dodatku L", a tu ima 17 imena, četiri od tih 17 imena se pojavljuju u knjizi, a mislim da je za jedno od tih imena potvrđeno, od strane brata jedne od žrtava, da je žrtva bio pripadnik OVK. To da se tvrdi da su sve žrtve bili pripadnici OVK povezuje se sa konkretnim obelodanjivanjem koje je učinjeno u odnosu na optuženog, a to je jedan izveštaj istražitelja koji govori da su oni sahranjeni na groblju OVK. 12 od 24 žrtve su sahranjene na groblju OVK, ali nisu navedena imena. Dakle, da sada sve to svedem. U svetlu svog raspoloživog materijala, četiri od tih imena su imena koja se pojavljuju u knjizi OVK i potvrđuje se da su oni pripadnici OVK, a brat jednog od pripadnika OVK je potvrdio jedno ime. Inače, značaj toga šta se nalazi u knjizi OVK je nešto čime ćemo da se bavimo drugom prilikom. Ovo je sve šta sam hteo da kažem u vezi s tim. Ja ću

možda da imam još jedno pitanje u vezi sa pomeranjem leševa, ali sada bih želeo da pređem na ono šta imate da mi kažete o krivičnom gonjenju navodnih počinilaca krivičnih dela pripadnika MUP-a. Možemo li sada da pogledamo tabulator 79.1 koji je u istoj fascikli, mislim, a to je fascikla broj 2. Časni Sude, ovaj dokument je preveden. Dakle, 79.1. Pre nego što razvijem ovu temu, mogu li da podsetim Pretresno veće da još uvek nemamo sve prevode. Ja insistiram u vezi sa jednim konkretnim prevodom, insistiram kod službenika za vezu, a to je dokument 144 i još nam nije stavljen na raspolaganje. Možda je u međuvremenu preveden kako bih mogao njim danas da se bavim. Ako ne i ako će to da potraje, moraćemo barem da prođemo kroz taj dokument, jer je on potencijalno vrlo važan, čak i bez prevoda i moraćemo njime da se pozabavimo. Dakle, sada smo došli do dokumenta 79.1. Ako pogledate ubistva koja su počinili pripadnici MUP-a i ako kombinujemo prevedeni deo gde se navode statistički podaci sa originalnom verzijom, videćete da je ubistvo negde šest redova ili sedam redova prema dole i tu se pominju tri stavke i to je, nakon stavke "Nedozvoljena trgovina". Vidimo, dakle, da su ukupno tri. Ukupan broj od januara do juna 1998. godine, jedan, zatim od jul do decembra 1998. godine dva i zatim vidite ubistvo iz nehata. Vidimo da je bilo dva ubistva iz nehata od jula do decembra 1998. godine. Da li je to tačno, gospodine Stevanoviću?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako stoji u ovoj tabeli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ni ubistvo, ni ubistvo iz nehata u prvoj četvrtini 1999. godine, a onda pet ubistava od marta do juna 1999. godine. Da li je to tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ta ubistva i ubistva iz nehata, ako uzmemo samo dva poznata događaja, ubistva porodice Jašari (Jashari) i ubistva porodice Saljihaj (Salihaj), gde je u prvom slučaju možda ubijeno nekoliko pripadnika OVK sa velikim brojem članova porodice, a u slučaju Saljihaj samo jedan pripadnik OVK je ubijen zajedno sa velikim brojem članova porodice, mislim da ih je bilo

sedam, uključujući i decu. Da li se ta ubistva pojavljuju u vašem statističkom prikazu uopšte, naime, ubijanje ljudi tokom događaja kao što su bila ubistva porodica Jašari i Saljihaj?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ovde su prikazana krivična dela koja su kvalifikovana ubistvom. Dakle, događaj sa Jašarijima i događaj taj drugi, ne mogu da se setim na koga, na koji događaj mislite, je verovatno drugačije kvalifikovan. Dakle, on je ostao u fazi istrage kao sukob, kao borba. Iz tog sukoba u kome je zaista poginuo određen broj lica i u kome je poginuo, koliko se sećam, jedan najmanje, a možda i dva, tri policajaca, verovatno, odnosno sigurno, nije kvalifikovano kao ubistvo. On je ostao u sferi istrage, da istraga pokaže kako će se kvalifikovati događaj. Ovde je reč o čistim krivičnim delima koja su očigledno rasvetljena kao ubistva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moram da vas prekinem. Želeo bih da vas ne prekidam, ali zbog vremenskih ograničenja moram. Nadam se da je moje pitanje jednostavno. Gde su evidentirana ubistva žena i dece kao u slučaju porodica Jašari ili Saljihaj, ljudi starih 70 godina ili dečaka starih 16 godina, zajedno sa ostalim članovima porodice? Gde je to zabeleženo kako bi policija snosila odgovornost zbog načina na koji su ubijeni ti ljudi? Možda je to nešto šta je kasnije oprašteno, ali oni moraju da snose odgovornost. Vi ste ovde dali ovaj statistički pregled u materijalima koje ste ponudili, u kojima se pominju ubistva. Možda su ta ubistva nešto šta je oprašteno ili šta je opravdano, ali obavljena je istraga. Gde se nalaze podaci o toj istrazi? Da li ovaj materijal to pokriva?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ne pokriva materijal koji se nalazi ovde, ali predmet Jašari i događaja u tom selu kod Srbiće (Skenderaj) postoji i on je vrlo sličan svakom od ovih predmeta. Sličan je i predmetu Pusto selo, predmet Izbica, predmet Suva Reka, predmet Podujevo. Dakle, on je sličan po sadržaju materijala. Naravno, ponoviću, reč je o napadu na policiju i reč je o sukobu policije i građana i sve to šta se tamo desilo sigurno se nalazi u predmetu i dokumentovano je i istraga je i dalje moguća. Ja sam govorio o problemima sa kojima smo se ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zastanite na trenutak. Zastanite na trenutak. Da li se to svodi na sledeće, da bilo koji smrtni slučaj u rukama MUP-a koji je kategorisan kao nekrivičan uopšte ne ulazi u ovakve statistike?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Taj je događaj ušao u drugu statistiku. To je onaj "Dosije A" u kome su događaji sa smrtnom posledicom i on se sigurno nalazi tamo i po broju lica, ali je evidentiran kao jedan događaj u kome ima određen broj žrtava i na jednoj i na drugoj strani, u sukobu. A policija kada izveštaj o tom događaju dostavi tužiocu, tužilac odlučuje šta će dalje raditi po tom događaju i nalaže određene mere policiji i istražnim organima. U ovom trenutku ja ne mogu da kažem šta je sve urađeno po tom slučaju, ali takav predmet, kao i niz ovde prisutnih predmeta, postoji sigurno.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, ako je ovo zgodan trenutak, sada ćemo da napravimo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte tabulator 77, gospodine Stevanoviću. Ovaj dokument je preveden. To je "Pregled izvršenih krivičnih dela na štetu Albanaca na području Kosova i Metohije u periodu od 1. januara 1998. godine od 10. do 20. juna 1999. godine". Na stranici 1, A2, član 47, to je ubistvo, vidimo ukupno 408 ubistava kosovskih Albanaca identifikovanih u tom periodu. Vaši dokumenti sugerišu, kao što ćemo da vidimo, da se samo pet od tih slučajeva može pripisati zločinima koje su počinili pripadnici MUP-a. Da li je to tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ne znam da li samo pet. Koliko sam malopre zapazio, osam krivičnih dela. I ovde je zaista 408, ali bih imao ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Bez obzira ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... to ne znači da je 408 poginulih lica. Tu može biti znatno veći broj poginulih. Reč je o 408 događaja ili dela, a broj izvršilaca i broj poginulih lica može biti i veći od ovog broja. Možda je to samo po sebi jasno. Izvinjavam se ako sam bio suvišan u obrazloženju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A šta to otkriva? Da li to otkriva da su u vašoj statistici civili ubijali jedni druge ili da je vojska ubijala civile? Šta to pokazuje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa to pokazuje jednostavno broj krivičnih dela, a izvršioci mogu biti iz svih struktura. Ja sam imao priliku da govorim o nekoliko različitih primera koji govore o tome da su izvršioci različite pripadnosti i da su žrtve različite pripadnosti. Naravno, ovde u ovom pregledu, žrtve su Albanci, a izvršioci svih ovih dela su ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi smo čuli dokaze o stotinama i hiljadama ljudi koji su ubijeni i u velikom broju su ih ubili pripadnici policije i vojske koji su čistili područje od Albanaca. Da li te tvrdnje pokrivaju uopšte ovih 408 ili je reč o ubistvima o kojima uopšte nije vođena istraga? To moramo da znamo.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovde je reč samo o 400 dela koja su kvalifikovana kao ubistva. Postoji, već sam rekao, oko 1.500 događaja sa stradalim licima, ali svi oni do danas ili do ovog trenutka nisu kvalifikovani ubistvom, a to ne znači da neće. Ukoliko se bilo koji od tih događaja i danas rasvetli, on će biti kvalifikovan ili ubistvom ili odgovarajućom kvalifikacijom iz krivičnog zakona.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da se vratimo na istrage ili krivična gonjenja o kojima ste nam govorili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Imam utisak da gospodin Najs ne postavlja korektno pitanje svedoku, jer u ovom istom dokumentu na koji se on poziva, već na drugoj strani piše broj otkrivenih izvršilaca krivičnih dela i onda od toga civilna lica, policija – aktivni sastav, rezervni sastav; vojska - aktivni sastav, rezervni sastav, ostala lica ... Prema tome, u istoj toj tabeli dati su odgovori na pitanja koja on traži.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću, to je pitanje kojim vi možete da se bavite u vašem dodatnom ispitivanju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A da se sada pozabavimo krivičnim delima o kojima ste nam govorili. Bavili smo se Cvjetanom i Demirovićem. Imam još dve stvari u vezi s njima. Prvo, Demirović je pobegao u Kanadu (Canada), je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To mi je poznato.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Cvjetan je na kraju osuđen na 20 godina zatvora. Je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tu informaciju, na žalost, nemam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On je jedini od svih ovih počilaca krivičnih dela na koga možete da pokažete, pretpostavljam, koga su teretili za ratni zločin. Potvrdićete to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa nisam siguran oko same kvalifikacije, ali mislim da imam informacije da je u poslednje vreme tako.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jedini razlog zašto su ga teretili za ratni zločin je zato što su nevladine organizacije i njegovi advokati insistirali da se on tereti za ratni zločin, a ne za obično ubistvo. Da li je to tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To, to zaista ne znam. Ne znam ko je kakvu tezu zastupao u postupku.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, ako imate informaciju o tome, bilo bi interesantno i korisno da je vidimo i da Pretresno veće to ima na raspolaganju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Svakako, samo da to pronađemo. Razlog zašto se ovaj slučaj vraća na sud, kao što se danas vraća, je da čak i u Cvjetanovom slučaju, uprkos ogromnom broju ljudi koji su poginuli, njegova osuđujuća presuda je anulirana na Vrhovnom sudu, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam zaista delove postupka i njihove ishode.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Ako ne znate, idemo dalje. I dok gospođa Tromp (Tromp) traži tu konkretnu informaciju, mi ćemo u međuvremenu da se pozabavimo jednim detaljem, pre nego što pređemo na drugu temu. Recite nam da li ste čuli iskaz čoveka po imenu Gojović tokom njegovog svedočenja na ovom Sudu o krivičnom gonjenju vojnika? Da li ste čuli ili saznali o tome?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Samo znam da je svedočio, ali nisam pratio svedočenje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste saznali, bilo u medijima ili negde drugo o čoveku po imenu Đorović koji se suprotstavio politici, kako je on nazvao, politici otpuštanja ljudi sa Kosova i on je zbog toga, uprkos tome što je bio pukovnik u kancelariji tužioca, vraćen u Srbiju sa Kosova? Da li ste saznali za njega?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ne znači mi ništa to prezime.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je situacija takva da su i MUP i vojska na Kosovu imali isti stav, a to je da su zatvarali oči pred onim šta se radilo i da su krivično gonili samo ako su na to bili prisiljeni okolnostima?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, to nije tačno. Objasnio sam

čak i primer velikih pritisaka kojima policija nije podlegla da se lica puste iz pritvora. Naravno, reč je o jednom primeru koji je meni poznat.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vam je poznato ili bi vas iznenadilo da saznate da samo zbog pominjanja njegovog imena u ovoj sudnici, ne to da on bude svedok, već samo zbog pominjanja njegovog imena u ovoj sudnici, u delu izvođenja dokaza Tužilaštva, Đorović izgubio svoj posao? Da li vam je to poznato?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Moram da shvatim: da bi izgubio posao ako bi svedočio? Da li je to smisao pitanja?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne. Njegovo ime je pomenuo neko u ovoj sudnici, neko ko je bio za adekvatno vođenje krivičnog postupka protiv počinitelja i zbog tog pominjanja njegovog imena, Đorović, on je izgubio posao. Da li vam je to poznato? To pokazuje okolinu u kojoj ljudi i dalje rade.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, ja sam takođe zainteresovan za onaj predmet koji je otišao na Vrhovni sud gde je anulirana presuda, jer mislim da bi bilo korisno da se sazna zašto je anulirana presuda. Mi moramo to da znamo, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Hvala. U ovom trenutku imam samo materijal koji dolazi iz jednog izveštaja u štampi, na osnovu čega je svedok rekao da mu se popravilo sećanje. Ja sam se kroz taj članak informisao da je taj predmet nastavljen u ponedeljak, jer je Cvjetan osuđen na 20 godina zbog ratnih zločina koje je počinio, a Vrhovni sud je anulirao tu kaznu i vratio predmet na ponovno suđenje, a zatim su advokati uložili žalbu zbog narušavanja postupka. Ja ću da zamolim moje kolege da pročitaju nastavak tog članka. A što se tiče ostalih pitanja koje je pokrenuo uvaženi sudija, ja ću da se potrudim da na to nađem odgovor. U ovom trenutku ga još uvek nemam. Sledeći zločin, za koji ste nam rekli je zločin, su počinili Predrag Nikolić, Saletović, Zoran Đeletović, Ivan Ivanov u odnosu na

porodicu Bljakćori (Blakcori). To je vaš tabulator 158 do 167. Ne morate da vadite te tabulatore, recite nam samo da li se u tom slučaju teretilo za obična krivična dela, a ne ratni zločin?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da je krivična prijava podneta za krivično delo ubistvo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, naravno. Teretiti za ubistvo, time se izbegava rizik da se utvrdi da je počinjen ratni zločin, jer to bi onda uključivalo i učešće viših vojnih i političkih ličnosti u tom zločinu, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, samo po sebi ne. Mada, opet ponavljam, ne mogu da govorim kao pravni ekspert, jer po obrazovanju nisam pravnik. Naravno, imam veliko iskustvo u policiji. Po onome šta sam ja saznao, reč je o izolovanom događaju, van svake borbe, van svakih dejstava, van svakog plana. Dakle, desilo se ubistvo jedne porodice na jednom konkretnom mestu, van bilo kakve jedinice, bilo kakve akcije i tako dalje. Prosto umišljajno ubistvo četiri policajaca izvršeno nad jednom porodicom koja se zatekla na tom mestu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što završim sa ovom temom, nešto želim da vas pitam o ovom konkretnom zločinu u ovom trenutku, jedna od stvari koju niti vi, niti bilo ko drugi nije znao ovih dana...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li smatrate za shodno da kad tvrdi nešto gospodin Najs, a tvrdio je da je neki pukovnik otpušten zato što je njegovo ime ovde pomenuto i govori o poništavanju neke presude za koju ste vi zainteresovani, da bi bilo potrebno da se kaže kad je taj pukovnik otpušten i kad je taj slučaj poništen na Vrhovnom sudu.

TUŽILAC NAJS: Time se samo uzima neophodno vreme bez potrebe.

SUDIJA ROBINSON: Gospodin Najs nam je obećao informaciju o tome.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jedna stvar koju niti vi, niti bilo ko drugi ko se pojavljuje u ime ovog optuženog ne možete da osporite jeste da su advokati Agani (Fehmi Agani) i Keljmendi (Bajram Kelmendi) ubrzo nakon što je počelo bombardovanje, da su ti ljudi ubijeni, da su bili dobri ljudi i da su obavljali dobar posao, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam za ime Fehmi Agani čuo i, koliko znam, on je bio jedan od lidera neke partije Albanaca na Kosovu i Metohiji, ali zaista ne mogu da se setim Keljmendija. Imam to prezime u, ali ne znam da je bio advokat. I znam da je Agani ubijen. To je nesporno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zar vi nama stvarno tvrdite, vi kao policajac na visokom položaju, da vi ne znate za činjenicu da su uniformisane srpske snage odvele gospodina Keljmendija i njegovog sina iz njihovog doma i ubile? Da li nam zaista to ozbiljno kažete? To je jedan od najpoznatijih slučajeva ubistva advokata koji se bavio ljudskim pravima tokom istorije i vi nam kažete da se ne sećate njegovog imena.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja vam odgovorno kažem da znam za ubistvo Fehmija Aganija i znam da sam se lično interesovao kako teče istraga u rasvetljavanju tog ubistva, a za ubistvo Keljmendija ne mogu da se setim nijednog detalja, mada imam u svesti da je taj advokat ubijen, ali ne mogu da se setim ni kada, ni gde, ni bilo čega drugog, a za ubistvo Aganija imam saznanja i lično sam se interesovao da se to ubistvo rasvetli. Čak sam u nekom trenutku bio uveren i da je rasvetljeno, paralelno sa ovim ubistvom porodice Bljakćori, ali se onda naknadno ispostavilo da nije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Upravo tako, Nikolić i Đeletović, obojica

su uhapšeni zbog sumnje, a kasnije je obavljena istraga u vezi sa ubistvom Aganija, čoveka koji je išao da brani nekog drugog i skinut je s voza i ubijen. I onda je ta istraga prekinuta i ta dvojica ljudi se se suočili sa istragom u vezi sa običnim ubistvom porodice Bljakćori. Da li je to tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Već sam rekao. Dakle, ja sam imao uverenje da je to delo rasvetljeno i mislim da sam čak tako rekao vašim istražiteljima, ali to sam, nakon razgovora sa istražiteljima, hteo da proverim detaljno i onda sam, gledajući predmet, utvrdio da to ubistvo Fehmi Aganija nije dokazano u istrazi, a istraga nije završena. Dokazano je ubistvo porodice Bljakćori koje se desilo negde u približno istoj lokaciji i, koliko se sećam, istog dana. I zbog ubistva porodice Bljakćori, istog trenutka kada je delo rasvetljeno četiri policajca su pritvorena i ostala su u pritvoru sve do kraja rata. Kasnije nisam detaljnije pratio taj predmet. To sam takođe rekao i rekao sam da smo imali skoro dvadesetodnevni pritisak od građana koji su bili uverenja da to nisu učinili ti policajci, da ih pustimo iz pritvora. I rekao sam da ih nikada nismo pustili iz pritvora. I to je ono šta ja znam o tom događaju i u vezi sa ubistvom Fehmi Aganija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ubistvo osoba, kao u slučaju žrtava Cvjetana, tačnije porodice koju su poklali Nikolić i Đeletović može da se opiše kao preterivanje pojedinaca, ali da li je situacija, gospodine Stevanoviću, takva da ubistvo u tako kritično vreme advokata koji se zalagao za ljudska prava, kao što je bio Keljmendi i značajnog vođe kao što je bio Agani, ne može da se zataška na taj način, jer je reč o političkim motivima i zbog toga te istrage nikada nisu ni završene.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Molim vas, vrlo je jasno da je policijski deo istrage i policijski deo posla, da budem konkretniji, u tim slučajevima izveden do kraja. Podnete su krivične prijave protiv nepoznatog počinioca tog dela i svi ostali raspoloživi dokazi u vezi sa tim dostavljeni su nadležnom tužiocu. To je nesporno i ja, na žalost, nemam predmet, moguće da ga čak ima tu, iz koga bi se videlo da je policija podnela krivičnu prijavu, najpre po nepoznatom

izvršiocu, a zatim po poznatom izvršiocu u slučaju porodice Bljakćori, a u slučaju Fehmi Aganija, siguran sam da je podneta krivična prijava protiv nepoznatog izvršioca. Zaista se ne sećam kakva je situacija sa Keljmendijem, ali sam takođe siguran da je ono šta je najmanje urađeno, da je podneta krivična prijava po nepoznatom izvršiocu. Ali ne mogu to sa sigurnošću da tvrdim, jer se ne sećam predmeta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeće ubistvo o kome ste govorili je vaš tabulator 172 do 173, Boban Petković i Đorđe Simić i to je, takođe, suđeno kao obično ubistvo, a ne kao ratni zločin, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Izvinjavam se, morate me podsetiti na koje se mesto odnosi, jer po prezimenima ne mogu da identifikujem događaj. Možda Orahovac (Rahovec), možda Mitrovica?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Orahovac, da. Orahovac.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, mislim da imaju dve krivične prijave ili jedna krivična prijava za dva dela, ali takođe je krivična prijava za krivično delo ubistva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. To je, od svih zločina od kojih ste nam rekli, jedino koje je počelo u bilo kom stepenu pre nego što je optuženi napustio svoju funkciju i čak je i to počelo u julu 2000. godine. Mislim na proces istrage ili suđenje koje je počelo tada.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To su događaji za koje sam ja imao određena saznanja i ja sam sugerisao da Odbrana pripremi te predmete. Naravno, postoji i niz sličnih predmeta koju su došli u sličnu fazu ili su završeni, kada je reč o stradanjima civila. Ja ne znam koliko još predmeta ima koji su nekako vezuju za policajce, ali statistiku, naravno, imamo ovde. A ovih nekoliko predmeta, to su predmeti o kojima sam ja imao nešto više saznanja u odnosu na druge predmete.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prvi predmet, Orahovac, Boban Petković i Đorđe Simić su krivično gonjeni zbog ubistva. Međutim, druga dva

slučaja za koja ste nam vi rekli, Boban Petković, to je tabulator 74, Goran Veselinović i Dragan Todosijević, to su tabulatori 170 i 171, nikada nisu procesuirani, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu to da potvrdim. Ja, moja saznanja ukazuju da jesu, ali ne mogu da potvrdim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako možete da pokažete materijale koji to govore, od onih koje ste vi doneli, biću vam zahvalan. Ni u jednom trenutku niko nije krivično gonjen za proterivanje, zar ne? Niko iz MUP-a.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Po mojim saznanjima, ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Isto tako, naravno, ista stvar važi i za one koji su krivično gonili ljude zato što su bili političari ili advokati, jer proterivanje bi neizbežno moralo da zahvati i nadređene. Zbog toga nije mogao da se tereti iko, osim na niskom nivou. Da li je to razlog zbog koga nije bilo krivičnog gonjenja za proterivanje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Razlog zbog koga nije bilo krivičnih prijava za proterivanje je nepostojanje saznanja da bilo ko nasilno pokreće bilo koga, iako smo se brinuli za to i razmišljali o toj mogućnosti. A nema nikakvog govora o tome da je podnošenje ili nepodnošenje krivičnih prijava zavisilo od pripadnosti žrtve i od pripadnosti izvršioca. Dakle, nikako se ne može govoriti da ubistvo Fehmi Aganija i Keljmendija nije procesuirano zato što su oni advokati. Rekao sam više puta, sve žrtve su, u smislu policijskog delovanja, imale isti tretman. I svi izvršioci, nezavisno od njihovog statusa, imali bi isti tretman.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moje poslednje ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: I proterivanje je morao neko pojedinačno da obavi, da je to činjeno. Naravno, morala bi se naći odgovarajuća kvalifikacija za takvo ponašanje, ali to verovatno ne bi bio problem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je neko krivično gonjen zbog toga što je spaljivao lična dokumenta ljudi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da nije. Nisam siguran. Nemam saznanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi kažete da dokazi, a mi smo videli ovde jako puno dokaza o tome da su MUP i policija izbacivali ljude sa Kosova i na granici im uništavali dokumente i vi ste rekli da to sve ukupno nema nikakvog smisla zato što su oni mogli da zatraže sva njihova građanska prava po povratku. Možete li, molim vas, da nam kažete da li je neko podneo takav zahtev i da li je takav zahtev odobren?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam za šta? Odobrenje za povratak?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moramo možda da idemo malo sporije. Vi ste u svom iskazu rekli da sva svedočenja koja smo mi ovde čuli o tome kako su im dokumenti oduzimani i uništavani, kako su im tablice automobila uništavane, kako su im dokumenti spaljivani, da su svi ti dokazi potpuno irelevantni i beznačajni zato što su ti ljudi mogli da se obrate vlastima i onda bi baza podataka bila izvor podataka na osnovu kojih oni mogu i dalje da budu tretirani kao građani Kosova. Moje pitanje vama glasi: možete li da me uputite na nekoga ko je ikada podneo jedan takav zahtev?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prvo da kažem da moj odgovor apsolutno nije imao takav kontekst. Ja nisam osporio da je to protivzakonito ako se dešavalo i u kom obimu se dešavalo i nisam rekao da to nije bitno i da to nema smisla ukoliko mi već imamo jedinstven informacioni sistem. Ja sam samo rekao činjenicu, odgovarajući na pitanje, da to ne može biti ključni razlog da neko ne dobije državljanstvo. Dakle, kontekst je bio potpuno drugačiji. Naravno, u odgovoru na drugi deo pitanja, da mi nije poznato to da je neko konkretan podneo bilo koji zahtev ko je ostao bez putne isprave da se vrati, takvih slučajeva u praksi verovatno da ima, a u vezi sa Kosovom, naravno, nije mi poznat nijedan takav slučaj.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stevanoviću, vi veoma dobro znate da nakon što ljude izbace, nakon što im prete, nakon što vide

sve zločine u kolonama izbeglica, da sigurno nikome nije padalo napamet da se obrati istim tim snagama za pomoć kada se vrate nazad kući i vi znate da ti nije bio slučaj, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To nije bio slučaj, ali nije bio slučaj, kako ga vi generalizujete, da su svi proterani, da je to bio cilj i tako dalje. Ne bih se vraćao na to pitanje. Odlazak u velikoj većini je bio stvar njihove volje, njihove potrebe ili nužde da napuste ratom zahvaćeni prostor i zbog svih drugih razloga koje sam pokušao da objasnim u nekoliko odgovora.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Posledanja tri pitanja o ubistvima koje su izvršile smage MUP-a i sada se bavim samo ubistvima zato što nemamo vremena za druge stvari. Tačno je, zar ne, da postoje samo tri slučaja zbog kojih su pripadnici MUP-a optuženi za ratni zločin, kad je reč o ubistvima. Jedan je takav slučaj Cvjetana o kome smo govorili i on je sada ponovo vraćen na suđenje. Taj se odnosi na Kosovo. Drugi takav slučaj je slučaj Štrpce. To je onaj voz iz kog su ljudi izvučeni i ubijeni. Ponekad se to zove i slučaj Sjeverin, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To su dva slučaja, ali su na određeni način povezana. Sjeverin je otmica iz autobusa, a Štrpci su otmica iz voza.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U ovom slučaju ... Samo trenutak, molim. Kada se to dogodilo? 1992. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sada nisam siguran. To se dogodilo 1992. godine, a možda i početkom 1991. godine, ali mislim 1992. godine. Imao sam bolje sećanje kada sam o tome odgovarao na pitanja, ali jedan se svakako dogodio 1992. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Glavni ubica je poznati masovni ubica pod imenom Milan Lukić, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To ... Ta otmica se dogodila sa grupom kojom je rukovodio Milan Lukić. Dovodila se u vezu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. I ono šta se dogodilo je to da je on izručen, ako se to uopšte tako može reći, entitetu poznatom pod

imenom Republika Srpska i odatle je nestao, tako da on nikada nije morao da se suoči sa suđenjem, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: On je, po mom dobrom sećanju pritvoren u jednom, uhapšen i pritvoren u jednom trenutku. Mislim da je uhapšen na prostoru SUP-a Užice, mislim da se nalazio u pritvoru, možda i u Beogradu i sećam se da je iz nekakvih proceduralnih razloga pušten. Dakle, to je ono šta ja znam, ali ne znam da li je predat ili je izručen ili je samo pušten. To zaista u ovom trenutku ne znam. To se verovatno dešavalo kada sam ja bio angažovan u onim aktivnostima oko Drine o kojima smo više govorili prethodnih dana. Meni je bilo bitno da se slični događaji ne ponove i oni se zaista nisu ponovili otkad sam angažovao jedinice na tom prostoru.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, ako mi dozvolite ja ću sada svedoku da predam original jednog dokumenta. To je postojeći dokazni predmet u našem Predmetu. Molim da se to stavi i na grafoskop. Ova kopija ima neke oznake koje su unete, ali ja sam pokušao da ih izbrišem. To je deo dokaznog predmeta 667, tabulator 8. Molim da se to da svedoku, a ovaj deo da se stavi na grafoskop. To je dokument koji je uvršćen u spis u ovom Predmetu. Dokument dolazi sa Osme sednice Vrhovnog saveta odbrane. Ako pogledate dno strane, videćete da optuženi govori o Štrpcima i kaže: "Ne, samo je jedan čovek imao kontrolu, a ostali su ušli u voz u Štrpcima. Jedan je ubačen i on je sve njih gledao. Moramo sve da ih pohvatamo". Zatim Bulatović kaže: "Tražen je otkup. Mi smo pokušali da platimo otkup za te ljude. Oni su svi, naravno, pobijeni. Naša Državna bezbednost je otkrila da grupa Milana Lukića ima nameru da ubija." Sledeću stranu molim. "Naša policija je uhapsila je Lukića. On se sada nalazi iza rešetaka. Videćemo šta ćemo sledeće da uradimo. Ne smemo da govorimo o tome zato što želimo da uhapsimo i neke druge. On je ubica i kriminalac." I zatim Bulatović kaže: "On je zapravo jedan tragična figura".

prevodioci: napomena prevodioca: nemamo originalni dokument. Ovo je bio prevod sa engleskog prevoda.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vam je poznato to da su viši političari i te kako dobro znali ko je počinio masakr u Štrpcima i to veoma rano?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Meni je logično da su oni znali, jer se zaista desio jedan ozbiljan masakr, ali nije mi poznat ovaj sastanak i nisu mi poznati ovi govori koje ste sada citirali, niti znam kada se to desilo, ali o samom događaju svi su znali ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Dobro. Na kom bi se nivou odlučivalo o takozvanom izručenju entitetu poput Republike Srpske, da se neko pusti da iz Srbije ode na suđenje negde drugo i da onda nestane? Dakle, na kom nivou bi o tome moralo da se odlučuje? Da li je to nivo ovog optuženog?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da je to neki nivo u strukturi pravosudnih organa. Ne verujem da u vezi sa izručenjem državljanina druge države treba da odlučuje državni vrh. Mislim to je moje, naravno, mišljenje o tome, ali ne smatram sebe dovoljno upoznatim sa tom procedurom izručenja i ekstradicije. Mislim da je ta procedura svakako propisana Zakonom o krivičnom postupku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vama nije poznato to da Republika Srpska nije država, odnosno pogotovo da to nije bila u ono doba?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa dobro, ne mogu sada govoriti u tim kategorijama. Dakle, svakako je Bosna i Hercegovina druga država.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mogu li ja da dobijem ovaj dokument koji je maločas citiran. Rekao je gospodin Najs Osma sednica Vrhovnog

saveta odbrane.

SUDIJA ROBINSON: Da, možete. Molim da se kopija dokumenta preda gospodinu Miloševiću.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kao što sam rekao, tražio sam vašu dozvolu da ga koristim. Mislim da optuženom možemo da damo original, a meni možete da vratite engleski prevod. Dakle, molim da se original na BHS-u da optuženom, a da se engleski prevod vrati meni. U redu. Još nekoliko manjih tema. Pretpostavljam da još uvek nemamo engleski prevod dokaznog predmeta 144. Da, dobro. Nismo dobili. Vi ste nam u jednom ranijem trenutku rekli da vam nije bilo poznato to da su Crvene beretke formirane 1991. godine, kasnije transformisane u JSO. I vi ste nam rekli da ono šta se dogodilo na proslavi godišnjice 1996. godine mora da je bilo različito od onoga šta smo videli na video snimku ceremonije godišnjice 1997. godine. Gospodine Stevanoviću, moram da budem sasvim otvoren. Ja vam kažem da ste vi izrekli potpunu laž u vezi s tim i to može da se dokaže na sledeći način. Vi ste prošle nedelje potvrdili da je vaš nadređeni, Đorđević, bio prisutan i da može da se vidi na video snimku svečanosti u Kuli iz 1997. godine. Da li je to tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: General Đorđević se može videti na svečanosti iz Kule iz 1998. godine. To je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste bili njegov zamenik i s njim ste se družili.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja nisam bio njegov zamenik nikada. Ja sam samo jednom u profesiji bio zamenik načelnika Uprave policije. Đorđević i ja smo na isti način imenovani od Vlade na dužnost pomoćnika ministra. On je odlukom ministra bio načelnik resora, ali smo obojica bili pomoćnici ministra i nikada mu nisam bio zamenik. Možda na dužnosti u Upravi policije ... To sam možda propustio ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. U redu. Ja vam kažem da je vaša tvrdnja da je Frenki Simatović jedne godine ispričao jednu istoriju,

a onda drugu istoriju sledeće godine, besmislena. To je nešto šta ste vi morali da kažete zato što pokušavate da prikrijete vaša saznanja o Crvenim beretkama.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, to nije tačno. Ja ne pokušavam prikriti saznanja. Ja se dobro sećam da sam bio pozvan na svečanost povodom obrazovanja Jedinice za specijalne operacije. Naravno da se ne sećam svih detalja iz govora, ali sve moje, sva moja sećanja na tu svečanost govore da je jedinica osnovana tada ili neposredno pre tog dana, ali je svečanost bila povodom dana osnivanja te jedinice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeća stvar odnosi se na tabulatore 82 i 83. Ne morate sada da ih tražite. To su dokumenti datirani na sredinu aprila 1999. godine, a govore o pokretu civila. Da li prihvatate ono šta smo čuli iz dokaznog predmeta 234 i svedoka iz UNHCR-a (United Nations High Commissioner for Refugees) koji ga je uveo, a to je da je do 5. aprila ukupan broj izbeglica bio otprilike 400.000? Da li prihvatate tu brojku?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja znam da je ... Ne mogu da kažem ovog trenutka da li tu brojku prihvatam. Svakako da je do tog datuma bilo značajnih pokretanja civila i značajan broj civila je napustio Kosovo i Metohiju. Svakodnevno MUP je izveštavan o orijentacionom broju lica koja su prešla granicu, a moja sećanja su na cifru od 800.000, ukupno, lica koja su napustila Kosovo i Metohiju tokom rata. A koliko je baš do tog datuma, nisam siguran. Moguće je da je ta brojka realna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moja tvrdnja je da su naređenja poput onih koja se nalaze u tabulatorima 82 i 82 naređenja koja je lako napisati jednom kad se većina stanovništva već izbaci i ta su naređenja samo to, pokušaj prikrivanja.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja ne znam datume naređenja, ali verujem da su tadašnja, ali tvrdim ono šta sam do sada uvek tvrdio: rukovodstva svih policijskih jedinica, a i vojnih, koliko se sećam, su bila jako zabrinuta zbog toga i činila su sve da

se zaustavi pokret civila, na bilo koji način, izuzev primenom sile. I mogu da vam kažem da posle početka NATO bombardovanja skoro svaki dan je to pitanje bilo pitanje koje predstavlja veliki problem, ali nije imalo načina da se pokretanje civila zaustavi, sem silom, naravno, a to bi bio verovatno takođe zločin.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tabulator 3 dokaznog predmeta 144. Ne, u stvari, mislim na fasciklu broj 4, dokazni predmet 144, tabulator 144. Časni Sude, znam da je teško da se obradi ovaj dokument u ovim okolnostima i znam da je prioritet za prevod bio veoma visok i jednostavno nisam mogao da iskoristim moje ograničene resurse da se to dva puta prevodi. Recite nam, molim vas, ukratko, u jednoj rečenici, o čemu se radi u ovom dokumentu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da smo ovaj dokument delimično citirali. Dakle, iz samog naslova se vidi o čemu se radi ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... mada meni, naravno, naziv ovaj "Operativno međuresorski štab za suzbijanje terorizma" u principu nije poznat kao pojam. Ali iz sastava prisutnih ljudi može se zaključiti da je to naziv za takav sastav prisutnih ljudi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Optuženi je sazvao ovaj sastanak, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa mogu da vam kažem da je to logično, ali mene je na taj sastanak pozvao ministar unutrašnjih poslova, a ne predsednik SRJ.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidimo da su bili prisutni svi vrhovni vojni i policijski zvaničnici. Tu je Đorđević, Milošević, Milutinović, Šainović, svi su ovde.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, tu se vidi ko je ovde.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A koji je predlog bio ishod sastanka?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, moram se podsetiti ... Da, ti zaključci su na poslednjoj strani.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je jedan od predloga bio nastavak zajedničke komande?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to mislim da sam pročitao da je jedan od takvih zaključaka bio, ali zajedničke komande u smislu koji sam objasnio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Postoje li još neki dokumenti o ovoj istoj vrsti sastanka o kojoj svedoči ovaj dokument?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Meni u ovom trenutku nisu poznati drugi dokumenti u vezi sa ovim sastankom koji je ovde zabeležen.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tim dokumentom ćemo morati da se pozabavimo sa drugim svedocima, kad bude preveden. Recite, vas je u čin generala unapredio ovaj optuženi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, mene je u čin generala unapredio predsednik Republike Srbije. To je bilo u skladu sa tadašnjim Zakonom o činovima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Smatralo se da je policija vrlo dobro plaćena u poređenju sa vojskom?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, tačne podatke koje sam, kojima sam ja raspolagao, ne bih mogao da kažem. Ja sam imao utisak da je policija u to vreme bila plaćena primereno problemima kojima se bavila. Ali da li je baš imala veće plate od plata u vojsci i kakav je odnos plata bio, ja nisam siguran.

SUDIJA ROBINSON: Da li je to bila poenta vašeg pitanja da vidite da li su oni bili bolje plaćeni od vojske?

TUŽILAC NAJS: Da. Da. To je moja tvrdnja, odnosno, ja se o tome raspitujem.

SUDIJA KVON: Mislim da sam pročitao jedan pasus u kome stoji: "Nemojte da kažete vojsci, oni su slabije plaćeni". Ne sećam se

tačno koji je broj tabulatora u ovom trenutku. Da li se možda vi toga sećate, generale?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Jedna činjenica ukazuje na to, ali nije reč o platama. Reč je bila o naknadama za vreme boravka na Kosovu, pa pošto su te naknade regulisane različitim propisima, policija je zaista na Kosovu imala nešto veće naknade ili prostije rečeno, dnevnice, ali reč je o naknadama za rad van sedišta matične jedinice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Davani su vojni činovi delimično i zbog toga što je to Badža hteo, a delimično zato što je to odražavalo militarizaciju i to ekstremnu militarizaciju policijskih snaga. Da li je to tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Najpre da kažem da nije reč o vojnim činovima. Može biti reč o činovima koji imaju nazive kao što su vojni činovi. Postoji Zakon o činovima pripadnika policije. Možda se drugačije zove sam naziv, naziv zakona. Dakle, nema ni govora o vojnim činovima. Može se govoriti samo o nazivima i terminima upotrebljenim za policijske činove koji su slični sa vojnim činovima. I drugo, objasnio sam, čini mi se vrlo detaljno, da čin ne znači militarizaciju zato što čin nije izvor prava, dužnosti i ovlašćenja, već radno mesto, nezavisno od čina, a čin označava svojstvo, sposobnost iskustvo i tako dalje, a ne i pravo da se ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zastanite tu za trenutak i recite nam zar nije tačno da je Ustavni sud Srbije kasnije utvrdio da je optuženi delovao protivustavno time što je utvrdio sistem činova u policiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prvo, neke odredbe tog zakona su proglašene protivustavnim, a, naravno, ne treba da kažem da predsednik Srbije nije donosio zakone. Zna se ko donosi zakone.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još par stvari i onda još jedna kratka tema na koju moramo da se vratimo. Činjenica je jednostavno da su dva ministra unutrašnjih poslova koji su bili u liniji između optuženog i ljudi koji su bili ispod njega, Stojiljković i Sokolović, izvršili

samoubistva, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Činjenica je da ste, nakon što su završeni ratovi, vi, Đorđević i Lukić, da vas je sve optuženi odlikovao na isti način. Je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam da li je na isti način. Mislim da jeste, zajedno sa još 1.000 policajaca.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ordenom Jugoslovenske zastave I klase, vi, Đorđević i Lukić. Je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Znam da mi nećete verovati, ali ne znam tačan naziv odlikovanja. Verujem da je tako.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vama je u celini bilo povereno rukovodstvo od trenutka kada ste promovisani u generala, pa čak i pre toga, a Srebrenica je dokaz toga. Sećate se da ste nam rekli šta ste radili na granici? Ja tvrdim da ste vi znali, morali ste znati šta se dešava, ko prelazi preko te granice. Da li se sećate toga?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To ste rekli, a ja sam odgovorio na to i ponovo sam prinuđen da odgovorim da ja namam nikakve veze sa događajima u Srebrenici, niti sa tim događajima imaju ikakve veze jedinice kojima sam ja komandovao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se. Dok ste pratili holandski bataljon van tog područja, da li se sećate da su vas zaustavili, zadržali srpski tenkovi ili tenkovi u svakom slučaju koji su prelazili iz Republike Srpske u Srbiju? Da li se sećate da se to desilo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, to se nije desilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Bio je jedan holandski pukovnik po imenu Frenken (Robert Franken), da li se njega sećate?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne sećam se oficira sa tim prezimenom. Mislim da je reč o generalu, ali ne mogu da se setim prezimena. Ako mi, ako me podsetite reći ću da li je reč o tom ili ne.

Dakle, ja se sećam holandskog generala sede kose, višeg rasta i tako i mislim da sam mu znao prezime, ali sada zaista ne mogu da se setim ovog trenutka.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Verovatno sam pogrešno rekao njegov čin, ali to je onda on. Naime, ja ne tvrdim da je on dao iskaz na sudu u vezi s ovim šta vam kažem, ali na odlasku holandskog bataljona iz Srebrenice ili iz Bratunca, videli su se tenkovi koji su odlazili i to ste morali i vi da vidite.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja apsolutno nikakav tenk nigde nisam video na putu do Bratunca i od Bratunca. A rekao sam da se Bratunac nalazi, rekao sam dva kilometra, ali mislim da nije ni blizu dva kilometra. Može biti kilometar od mosta od Drine. Ne mogu da rekonstruišem tu daljinu. Prosto se ne sećam, ali znam da je vrlo blizu Drini.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Želim da se vratimo na jednu temu u poslednjih par pitanja. U vreme kada ste vi bili u Bratuncu, već su se odigrala ubistva, gotovo sva i videli smo na video snimku, to su bila ubistva širokih razmera. Na osnovu šifrovanih poruka koje su prolazile između jugoslovenskih tela i Njujorka (New York) i Vašingtona (Washington D.C.), nema sumnje, između Beograda, Njujorka i Vašingtona, nekoliko dana pre nego što ste vi poslali tamo, znalo se da su nestali ljudi i znalo se kakva je verovatna sudbina tih Muslimana iz Srebrenice. Molim vas, pogledajte ovaj video snimak.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ali morao bih da odgovorim prethodno.

(Video snimak)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da se ekran postavi pod drugačijim uglom. Videćemo vas na ovom video snimku i pošto se sada zaustavio ovaj kadar, možete li da nam kažete ko je ovaj čovek sa bradom? Ko je on ili ko je on bio?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam zaista. Ne mogu da

se setim čoveka.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam ko je čovek s njegove desne strane, a naše leve, čovek sa naočarima za sunce.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne vidim čoveka dobro i ne mogu po ovom liku da prepoznam bilo koga. Ako imate neki potpuniji snimak, možda bih mogao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sad ćemo da pustimo snimak do kaja. Gde ste vi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: E, da. To sam ja svakako.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ostanite tu. Ovo je trenutak kada se holandski bataljon predaje. Mladić ih je držao kao taoce tokom sedam dana i predao ih je vama. Hiljade ljudi su već ubijeni i Beograd je imao informacije više od sedam dana da se stvari odvijaju loše, da to najblaže kažemo. Ovaj čovek ovde s desne strane, ko je taj čovek? On je sa vama došao dole?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sad prepoznajem. To je, reč je o generalu Miletu Puzoviću.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam ko je on? Kojoj je službi pripadao? Kom delu službe?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pripadao je Resoru javne bezbednosti i mislim da je u tom trenutku bio načelnik Uprave pogranične policije

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gde ste onda njega pokupili? Ili je on putovao tamo nezavisno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mi smo zajedno putovali. On i ja smo zajedno putovali u Bratunac. Imali smo isti zadatak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, on je imao pristup rukovodstvu,

kao i Mladiću, isto kao što ste i vi imali, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja nisam imao pristup Mladiću. Mladić je tamo bio gde smo mi otišli.

(Video snimak)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ko je ovaj čovek, čovek s desne strane, sede kose?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam ... Moram ga ponovo videti. Nisam ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je on došao s vama?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Moram da vidim. Ne sećam se da je bilo ko još došao s nama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovaj čovek tu.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ovog čoveka ne mogu da prepoznam zaista. Meni je ovaj nepoznat čovek.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, vi ste došli iz Beograda. Svi vi koji ste došli uživali ste puno poverenje da imate kontakte i posao sa Mladićem. Rečeno vam je da ne postavljate nikakva pitanja, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zar čak ni vi lično u to vreme niste želeli da znate šta se desilo sa ljudima koji su sasvim jasno bili njemu na milost i nemilost? s obzirom da su Holanđani bili njegovi taoci više od sedam dana? Zar vi kao policajac niste bili zainteresovani da to saznate?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Uvlačite me, gospodine tužioče, u priču sa kojom nemam veze. To je jedan od mnogobrojnih zadataka koji je, istina, delikatan i specifičan, nije sličan drugi-

ma koji sam ja dobio i uradio. Podsetiću vas, kada je reč o Srebrenici i o događajima u Srebrenici, moje jedinice su prihvatile 800 boraca muslimanske, Armije BiH i nijednom od njih nije falila dlaka s glave. To je dokaz kako smo mi postupali prema bilo kome ko je pokušao da pređe granicu, pa čak i prema borcima Armije BiH. Ovo je bio konkretan zadatak koji sam dobio od svog pretpostavljenog, da holandski bataljon bezbedno provedem kroz Srbiju. Ništa o tome o čemu vi pričate meni nije bilo poznato, niti sam iz onog razgovora mogao da zaključim to, a obzirom da je reč o generalu iz holandskog bataljona, prirodno je da tamo ode neko ko je takođe na njegovom nivou. Naravno, iz policije, ako se ti nivou mogu ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala lepo. Neću dalje da vas zamaram. Ne znamo kada ćemo da dobijemo dokumenta, pa bih želeo time da se bavim sutra ili na kraju unakrsnog ispitivanja ili na kraju dodatnog ispitivanja.

SUDIJA ROBINSON: Onda možda na kraju dodatnog ispitivanja. Sada ćemo da završimo sa radom, a nastavićemo sutra u 9.00.

Fond za humanitarno pravo